Porto oplacono ryczałtem.

Ч. 1. (265). Перемишль, дня 6. січня 1935 р. Р. VIII.

Адреса Редакції і Адміністрації „УКРАЇНСЬКИЙ БЕСКИД“ ПЕРЕМИШЛЬ, вул. Костюшка 31. Число скритки почтової 145 Число телефону редактора 1675. Число телефону Адміністрації 1678.

Передплата в краю виносить 8 зол. річно, 4·50 зол. піврічно. 2·50 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 15 ч. к. Для Франції 45 фр. річно для Америки 2 дол. річно. Передплату за кордону слати міжнародними переказами або грошевими листами.

Ціна примірника 20 ґр.

Редактор приймає від год. 12—13 Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

УКРАЇНСЬКИЙ БЕСКИД

ТАРИФА ОГОЛОШЕНЬ за текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має 5 шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит 0·20 зол. Дрібні оголошення по 0·10 зол. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередно до Адміністрації по 0·6 зол. за слово Оголошення в тексті 50% дорожші, на першій стороні 75% дорожші. Рахунки за анонси платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовляючий вже тим самим без застережень годиться на це.

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ...

Незбагнутим чаром, живою силою, могутнім гомоном несеться знова по рідних і нерідних землях велична, рідна пісня різдвяна: „Бог предвічний народився...“

Хто не піддавався чарові тієї пісні? Хто не улягав її невимовній силі дуженній? Хто не зазнавав душевного тремтіння від потуги її ґомону, що сильніший від могутнього пошуму морських филь, що покотом вдаряють в скалисті береги моря?

Хто ще не знає таємної сили животворної тієї пісні різдвяної?

Сильна вона, бо в неї природна сила невгамованого розгону, величнього спокою, незрівнаної простоти і ясности тонів її велеліпної мельодії, Сильна вона, бо в неї надприродна таїнственна сила глибини релігійної правди, що її словесно вона голосить.

Ґеніяльний Бетговен створив музичний твір, сильний тонами, ще сильніший ідеєю, твір, що славиться назвою девятої симфонії. Проґрамісти музики вишукують в тій силенній силі тонів найсильнішої мельодії, провідної думки і навчають, що в цьому вікопамятному творі провідний, нічим незалежний мотив, це шукання розвязки життя, найвищої ідеї, вічної правди і щастя людини.

Бо сам Бетговен, майстер „безконечних“ мельодій виявив це голосом людської мови, що його долучив до голосу струментів хоча й не любив уживати мови людини бо розміри його тонів переходили здібність її голосу.

Потрясаюче ликування, що захватно розливається німими і мовними тонами живими є висловом цего щастя, що його людина знайшла в мирному, братньому житті тут на землі, щастя, що тільки тінею цего вічного, що його велика душа Бетговена бажала і за ним невгамовано тужила.

Порівнайте силу, блеск і велич тієї славної симфонії, що її чуєте у виставних, столичних відтвореннях з нащою піснею різдвяною, що її знаєте і самі святочно співаєте в різдвяному часі.

Хтож замінявби ті настрої святочні, ті душевні переживання, цю релігійну насолоду, цю силу небесного таїнства, що дає різдвяна пісня, яка розливно несеться зі соток розрадованих грудей в розспіваному храмі Божому... за настрої і силу тієї „безсмертної“ симфонії Бетговена?

Чи можна міняти ясну, щиру і рідну мову різдвяної коляди за тяжку мову бетговенівських тонів?

Чи можна проміняти вічну Правду, воплочену в вифлеємських яслах, боговійно оспівувану століттями різдвяною колядою, за тінь правди, що долітає до нас важко зрозумілими тонами?

Але не слухайте тієї пісні різдвяної тільки тілесним вухом, слухайте її цілою вашою душею. Не слухайте тільки її розливно солодкої мельодії, але вслухуйтеся в її голосіння тієї вічної Правди і Любови, що зявилася між людьми.

* * *

Бог Предвічний народився...

Лежить мале дитя дрібне на сіні у вифлеємських яслах.

Дрібне це тіло Дитяти, але воно таїнственно на світі з'явилось. Слабе воно на позір, але воно колись по воді мов по суші ходило. Слабе це дрібне Дитя в яслах, але Воно між людьми нечувані діла колись творило: сліпі бачили, глухі чули, криві ходили, хорі тай мертві вставали...

Це дрібне Дитя вифлеємське то воплочена Любов Божа, Син Божій, Бог, що став людиною з любови до людини і з любови до неї сказав: „Я з вами буду до кінця віків“.

Був в яслах, був на хресті, а тепер перебуває на престолах з милосердя і любови до людини.

Його ласка небесна стала силою немічної людини. Вона є теж силою цілого народу в його лихоліттях.

Вона вічним щастям людини.

* * *

Чи слухаєте різдвяної пісні розспіваного храму Божого? Не слухайте її тільки тілесним вухом, але слухайте її вашою душею.

Могила без хреста.

(З нагоди місяця католицької преси).

З дуже давних літ дитинства пригадую собі подію, яку хочу тут описати: В ліску „Березина“ недалеко мойого родинного села повісився якийсь чоловік. Як довго висів він на дереві, не знати. Перші побачили „висільника“ два господарі, які пасли недалеко коні на нічлігу. Раненько пішли до ліса і мало не повмирали зі страху. При самій стежці, доволі високо на галузі, висів чоловік — не чоловік, а якийсь дивогляд. Замість очей дві глибокі ями, губи вигрижені, а видко лиш затиснені білі зуби, шия довга на який лікоть, таксамо стан довший ніж звичайно і ноги. Одягнений був той нещасливець напів з панська. „Такий страх бив з нього, що най Бог хоронить“ — казали очевидці, котрих оповідання старі й малі слухали зі запертим віддихом.

Історія того висільника цікава, тому розкажу її до кінця. З міста прибула судово-лікарська комісія на місце самогубства. Не обійшлося без клопоту, бо ніхто в селі не хотів дати підводи, щоби привезти трупа з ліса на місцевий цвинтар. Лиш з тяжкою бідою вдалося війтови роздобути віз і коні — так мерзилися люди самогубством. Фірманував громадський грабар, найбідніший чоловік у селі, до того упослідженний. Врешті прийшла справа похоронів. Та чи можна це назвати похоронами? Під вечір грабар при помочі громадського поліцая збили паку з негибльованих дощок, запакували туди трупа і закопали, але не на цвинтарі а на перекопі, се є на насипі межи цвинтарем і громадським вигоном, бож самогубця не випадає хоронити разом з людьми, що померли по християнськи, як Бог приказав. І могила ця не виглядала зовсім як другі, бо була вузька і довга на подобу рова, загребана якбудь без порядку і що найважніше не було на ній хреста. Було вправді ще інші могили на тому цвинтарі без хрестів, але то було що іншого; одні мали їх колись давно, поки хрести не впали від старости, другі хоч і не мали зовсім, то однак могли їх мати, бо мали право до цього. А той самогуб не міг мати хреста на своїй могилі і це знав кожний, навіть мала дитина, що самогубови хрест на гробі не належиться.

І на цьому історія невідомого самогуба ще невичерпана. Його могила на перекопі була ще довгі роки якимсь таємничим жахливим місцем для цілого села. Старші діти з острахом споглядали в ту сторону, ідучи попри цвинтар. Матері страшили висільником плаксивих дітей, а в ночі треба було дуже відважного парубка, щоб не боявся перейти попри перекіп з могилою самогуба. Загально говорили, що самогуб ходить о півночі по цвинтарі і заводить на могилі, а були й такі, котрі мали це бачити на власні очі й чути на власні вуха. Така то судьба стрінула память нікому незнаного чоловіка за те, що зломив Богом установлений закон життя. А могила без хреста стала проклоном самогубного вчинку.

Історія зі самогубом пригадується мені саме в місяці доброї преси, коли наші Преосвященні Владики закликають духовенство і вірних до окремих молитов за розвиток української католицької преси та до матеріяльної жертвенности на ту ціль. З кожним роком цей голос стає грімкіший. Неодному може дивним видається, чому Епископи таку вагу прикладають до католицької преси, коли давніше в добрих передвоєнних часах того не робили і все було гаразд. Чи давно не було небезпеки з боку лихої ґазети? На те відповідаємо: Ця небезпека була також давніше, але сьогодні вона більше загрозлива як колись. Ворог Бога і Церкви нині сильніший як був тоді, він розвинув усі сили, щоб руйнувати Царство Боже, а зла книжка і злий часопис це в його руках наймогутніший заеіб до наступу.

Цю велику загрозу передчув віщим духом великий Папа Пій X, котрого слова повинен заєдно памятати кожний католицький священик і кожний свідомий по католицьки мірянин: *„Надармо будете будувати церкви, устроювати місії та основувати школи; всі ці ваші благородні почини на мало здадуться, всі ваші зусилля пропадуть марно, якщо не зумієте створити вірної і совісної преси, що булаби оружжям до оборони і до наступу“.*

Справа католицької преси пекуча передовсім у нас. Церква завжди ділила долю і недолю нашого народу, а останнє лихоліття завдало і їй дуже важкі рани. Минулися покровителі, що їх колись мала наша Церква і її вірні між можними цього світа. Сьогодні ми здані виключно на нас самих. Не лиш Епископи і священики, але в рівній мірі світські католики повинні боронити найбільшого скарбу нашого народу — католицької віри. В тій цілі всі мусять бути освідомлені так у самій науці Церкви як в її потребах й у своїх обовязках супроти неї. Це дасться осягнути в нинішних умовинах передовсім при помочі добре поставленої католицької преси. Богу дякувати маємо вже кілька католицьких видавництв і часописів як „Місіонар“, „Наш Приятель“, „Український Бескид“, „Нова Зоря“ і др. Та це лиш початки. Мусимо довести до того, щоб кожна без вийнятку католицька родина, навіть найбідніша передплачувала бодай одну католицьку ґазету. Нині такі часи, що стільки на того можна певно рахувати як на доброго і карного католика, котрий чує потребу своєї преси та дає їй моральну і матеріяльну піддержку. Тільки такий не заведе в потребі, а в небезпеці стане до оборони.

Католицький часопис це найкращий учитель і виховник цілої суспільности а передовсім молодого покоління. Він учить любити Бога і людий, учить, як працювати для рідного народу, щоб йому запевнити кращу будучність.

Католицький часопис це найгідніший представник народу перед світом і наймогутніший оборонець перед ворогом. Тому то всі католицькі народи так запопадливо розбудовують у себе католицьку пресу й тому наші церковні Достойники раз у раз пригадують нам цей обовязок. Знехтувати цей зазив і остати позаду других — значить те саме, що свідомо поповнити всенароднє самогубство, найбільший злочин перед Богом і історією. Після такої нікчемної смерти чекає нас зовсім заслужено могила без хреста, як відстрашаючий приклад для других. Вона буде світови голосити, що тут спочиває великий числом католицький нарід, який згинув не по християнськи і тому не заслугує на добру память серед католиків світа.

Тому бодай у цей один місяць в році, в місяць католицької преси, розрахуймося з нашим релігійним і національним сумлінням і скажім собі, що відтепер **будемо передплачувати, читати і піддержувати тільки католицьку пресу** та що доложимо всіх зусиль, щоби українська католицька ґазета дійшла до кожної української хати.

о. П. Г.

О. Іриней Вігоринський ЧСВВ.

Поміч в лихолітті.

Живемо в часах важливих світових подій не тільки політичної структури, але теж й економічної. Над синами землі повисло страшне марево загально тяжкої кризи на всіх ділянках людського життя.

Жорстоке у своїх наслідках повоєнне лихоліття прокотилось і понад голови всього українського народу та завдало йому не одну важку рану, яку довго йому прийдеться лікувати. До речі винувата тут у 99 відсотках наша байдужність та одідичений „дух степу“.

Та не плакати і не гнутись нам у три погибелі. Життя не вмолиме — пощади ані сантименту не знає. Нуже будуймо на руїнах наших кривавих змагань *нове життло* оформлене в нові цінноці. — Бо тільки завзяттям і довірям у власні сили зможемо викресати ще стільки вогню і життєвої енерґії, що станемо рівні іншим культурним народам, а може навіть у проводі. Безупинна віра на Божу поміч нехай буде нашою провідною ідеєю на шляху до здійснення наших мрій.

За щоденними клопотами не добачуємо, що наше орґанізаційне життя має великі прогалини. Не достає в нас саме того, що в інших народів лягло в основу їхнього повного, суцільного релігійного та культурного-громадянського життя.

Возьмім хочби харитативну*) акцію. Як ця справа поставлена у нас? Майже нема її. Тому в цій статті хочу обговорити докладніше як можнаб переводити харитативну акцію між нашим народом.

Ця акція тісно звязана з релігійним життям християнина-католика. Це не є щось відорване, залежне від такого чи іншого психічного наставлення. Харитативна акція це одна із суттєвих частин християнської етики. Бо не тільки християнської точки світопогляду, але теж зі становища чисто громадянської і соціяльної етики треба мати на увазі цю преважну ділянку. Як рівноважник у соціяльній нерівности.

Адже в основу свойого [illegible]ства поклав Христос любов [illegible] любов до Бога і ближнього [illegible] *„Любіться дітоньки“ [illegible] впізнають всі, що ви мої ученики,*

*) добродійну, милосерну.

коли любов матимете між собою". (Йоан 13, 35). — „*Не кожний, хто скаже — Господи, Господи — увійде в царство небесне, але той хто творить волю мойого Вітця, що на небесах*" (Мт. 7, 21).

Із цих та інших слів, що ними густо перетикана св. Євангелія виходить ясно та недвозначно, що *християнська релігія основана в першу чергу на ділах*. А саме на *добрих* ділах — ділах діяльної любови та милосердя супроти ближнього. Христова релігія приклада до практичного життя, до всіх його вимог. Вона обіцює не тільки вічне щастя на другому світі, але теж спішить з поміччю у кожній потребі туземного життя.

Отже наказуючи чинну любов ближнього, як конечну умову спасіння, Христос спонукує тим самим всіх християн без виїмку нести діяльну любов свойому меншому братові. Ця любов повинна проявлятись у двох напрямках а то щодо душі і тіла.

Харитативна акція така давна як християнство. Першу того роду акцію започаткував сам Христос, в дальшу чергу апостоли а пізніше продовжували її сім діяконів із св. Степаном у проводі. В пізніших часах вели її головно монаші чини, деякі з них спеціяльно для того основані. Адже монаші чини були не тільки розсадниками освіти, які основували нижчі та вищі школи, а навіть університети, але вони будували лічниці, захоронки, приюти для старців, бурси, де многотисячна армія молоді побирала там здорову освіту і ставала потім карними членами катол. Церкви і свойого народу. Не згадуватимем про інші велитенські заслуги монаших чинів.

В останню добу великі заслуги поклали для тієї справи такі герої духа і апостоли любови як *св. Вінкентій а Павльо, о. Іван Боско, Папа Лев XIII* (робітниче питання), *о. Зоненшайн* та інші.

На зразок харитативної акції повели пізніше світські люди т. зв. *суспільну опіку*, яку згодом переняли подекуди самі держави. [illegible] люде, а ще більше держави викривили таку благородну ціль як харатативна акція.

Слід відмітити, що де релігійне життя розвинулось гарно, там теж і харитативна акція стоїть дуже високо. Найкраще вона наладнана в Англії, Бельгії, Голяндії та Німеччині не згадуючи вже про фашистівську Італію. На маргінесі тієї справи годиться підкреслити, що в Еспанії та Мексику заломився головним чином католицизм тому, що не було там ні суспільної опіки ані харитативної акції як слід поставленої.

На території Польщі та справа поставлена доволі високо і з великим розумінням гідним доброї справи. Густа мережа тих установ вкрила всю Польщу. Та акція сцентралізована, її центральний осідок у Варшаві. Вона розпадається на дієцезальні союзи, на які складаються поодинокі парохіяльні організації. Майже кожна парохія має тут свою організацію з харитативним характером.

Треба признати нашим сусідам, що вони зуміли зацікавити тією акцією найширші круги своєї суспільности, незалежно від суспільної опіки з боку держави. В склад рад таких комітетів входять часто передові люде, які нераз з правдивою посвятою і подиву гідним зусиллям віддають великі услуги тій справі.

Цікаво знати, що в нас в тій ділянці зроблено? Як звичайно дуже мало. Українці все позаду в кожній справі. В нас харитативну акцію ведуть деякі Марійські Т-ва Пань або поодинокі філії „Союза Українок" і то в дуже обмеженій кількости. Та невеличка акція тільки доривочна, безпланова і не наладнена. Це тільки крапля в морі супроти тих пекучих потреб, злиднів та катастрофального положення, які заваготіли над більшістю населення українських земель.

[illegible] собі правду в очі. Хто [illegible] журився долею нашого [illegible] пролетаріяту? Хто завдав собі труду подбати про долю тих тисячів-тисячів наших українських дітей, що виховувались і виховуються без належної опіки у темних, вонючих норах — сутеринах або просто на вулиці? Адже вони це члени великого українського народу? Вони пропадають для Церкви і для нації. Вони доповнюють кадри міського шумовиння, заповнюють тюрми зійшовши на безпуття або просто пропадають для нашої справи безслідно, потонувши в чужому національному морі. Вони мають право в імя любови Христової, як члени Церкви і нації домагатись належної суспільної опіки. Ми недержавна нація, то й нічого нам надіятись від держави. А тому тимбільше повинні самі про це подбати, якщо хочемо жити як християни-католики і як нація.

Якщо іде мова про технічний бік тієї справи в нас, то безумовно вона повинна базуватись на тих зразках, що їх бачимо в інших народів от хочби в наших сусідів. Та акція повиннаб обхопити всі наші парохії, всі наші інституції та економічні установи, одним словом весь наш загал. Та харитативна акція повиннаб існувати як окреме тіло, як перманентна інституція з добрим наладнаним апаратом. Така акція може числити на такі додатні успіхи: вратує не одну душу і задержить при нашій Церкві і нації, звяже її ближче з народом. Така душа почує себе справді у великій сім'ї Христовій. Через те ослабне вплив ворожої агітації з боку комунізму і релігійного індиферентизму. Через те большевики втратять атут, що мовляв Церква в суспільній акції нічого не робить.

Треба підкреслити і ту обставину, що наше душпастирство по містах і по селах не видержує ворожого протинаступу, проповіді мають тому малий успіх як слушно завважує *о. Фідлер*, у своїй найновішій, цінній тритомовій праці[1]), бо наша хочби найкраща проповідь непідтверджена вчинком не має тепер успіху, остається пустим відгомоном без змісту.

Між іншими наводить о. Фідлер оті слова св. апост. Якова: [illegible] справи, а хтось з вас сказавби їм: Ідіть в мирі, огрійтесь і наситіться, а не дасьте їм, що потрібне для тіла, що за користь?" (Яків 2, 15—16) А тому цей голословний висказ, якось залюбки вживають скупарі: „нехай вас Бог порятує" — або „нехай вас Господь спроможе" — буцімто сказали з милосердя про людське око — стільки має значіння, як і пригадка для бідного, щоб виснажене голодом і наге тіло огрів його тільки біля печі не даючи йому водночас поживи, чи теплої одежини.

А тепер чи можлива така акція в наших специфічних умовинах, на більшу скалю і на довшу мету? З власної практики скажу от що: За час свойого трьохлітнього побуту у Жовкві вів я крім іншої праці харитативну акцію, основану на окремих статутах, гарно печатаних, що їх затвердив Їх Преосвященство Кир Йосафат.

До тієї акції притягав я всіх, кого попало. З допомогою окремо вибраної ради приєднував нових членів. Кожний одержував грамоту, давав довільну місячну вкладку. Навіть від жидів одержував я милостиню. Від Магістрату одержав 200 зл. допомоги. Для тієї акції основалась на статутах Катол. Акції „Християнська Каса" в Жовкві, яка має кільканайцять тисяч злотих. Від одного тільки міщанина одержав я на вкладку 5500 зл. На Загальних зборах тієї каси при поділі чистого зиску, якусь частину призначується на купно площі і будову домівки для старців. В ряди-годи церковна таца як теж частина коляди теж призначувалась на ту ціль. Були ще інші дрібні приходи. З тою метою задумував я основувати в місті трикотарню і склеп зі шкірою, черевиками та мануфактурою. В міжчасі я покинув Жовкву і в харитативній акції наступив застій.

Якби воно й не було при такій страшній економічній скруті можна богацько зробити. А саме тому, що живемо у таких несприятливих відносинах, треба напружити всіх сил. Бо люте веремя іде, а над нашим виднокругом нависли чорні хмари, по нашій землиці загуде нова буря нещасть, а ми станемо над страшною безоднею, із якої виходу не буде. Рятуймо поки час останки розбитого всенародним лихоліттям корабля.

[1]) Fiedler: Offensive oder Defensive — 3 Bände.

Д. Державник.

Як завалили Українську Державу.

Останніми часами взмоглась протигетманська дурійка під диктатом невидимих сил. З Варшави розсилається книжку „Скоропадщина" навіть по читальнях, щоб баламутити наше селянство. Тому, що наше селянство мало поінформоване про Гетьманщину р. 1918, подаємо коротеньку історію подій.

Коли Центральна Рада в лютім 1918. утікла з Києва до Житоміра, про боротьбу з большевиками і думати не могла, бо мала всего 2000 вояків до розпорядимости. Тому просила німців о поміч. Німецьке військо в короткім часі відбило Україну. Але німці не могли погодитись з тодішною українською анархією і перед ними стояли дві можливости: 1) або завести на Україні ґенерал-ґубернаторство; 2) або зреформувати українську владу так, щоб зробити монархістичною. Перша можливість відпадала, бо німці з огляду на опінію в світі не хотіли стати явними окупантами. Лишилась друга евентуальність воскресити на Україні дідичний монархізм під історичною формою гетьманства. Тому, що українські консервативні кола схилялись до монархізму, німці звернулись до тодішного найвизначнішого українського діяча, Евгена Чикаленка, щоби при їх помочі доконав перевороту і проголосив себе гетьманом. Чикаленко був не від того і почав шукати людий, якіб стали з ним до державно-творчої праці. Але таких людий не знайшов, бо всі боялися ворожої соціялістичної агітації. Тому Чикаленко до трьох днів зрікся місії. Цего переворотy доконав нащадок гетьманського роду — Павло Скоропадський, котрого дня 28. квітня 1918 року представники хліборобів проголосили „Гетьманом усієї України". Перевороту доконано безкровно, — знак, що громадянству вже до-[illegible] Українська придніпрянська інтелігенція, вихована під впливом російського нігілізму, проголосила бойкот Української Держави Гетьманської. Про це пише найбільший ворог Гетьмана Скоропадського, Винниченко так:

„І треба правду сказати, що Гетьман у перші дні по перевороті *мав виразний намір надати владі національно український характер.* **Призначений ним отаман міністрів Устимович перш усього звернувся до українських буржуазних партій у справі сформування нового Правительства, себто переважно до соціялістів - федералістів. Алеж** *вони дуже різко одштовхнули отамана. З національного та навіть з соціяльно-політичних поглядів, по суті кажучи, не мали великих підстав обкидати німецько-гетьманські пропозиції...* **(Всі підчеркнення мої). Коли бути цілком обєктивним, то треба признати, що в соціяльному відношенню ґрунтовної зміни не сталось. Переворот тільки довершив, викреслив і надав точних, виразних форм тому, що вже було й при Центральній Раді. Зрівняємо. Центральна Рада в соціяльно-економічному відношенню виразно стояла на ґрунті недоторканости буржуазного капіталістичного ладу. Вернувшись до влади, вона зразу-ж відновила зруйноване большевиками право приватної власности на засоби продукції й маєтки. Гетьманщина не внесла в це основне питання нічого нового. Вона тільки виразно, отверто сказала те, про що Центральна Рада уникала говорити... не договорювала до кінця, соромилась, старалась ріжними „демократичними" заходами виправдатися перед робітництвом...** (Винниченко: Відродження Нації III. 24 — 32.)

Для зрозуміння отсего цитату додаємо, що по гетьманськім перевороті тимчасовий голова Ради Міністрів, М. Устимович приходив до Ніковського і пропонував соціялістам-федералістам сім місць в кабінеті. Але Ніковський з обуренням відкинув цю пропозицію і загрозив, що викине його за двері, коли він ще другий раз прийде. Таке оповідав сам Ніковський проф. Д. Дорошенкові (Спомини II, ст. 87) Таксамо інші українці ухилялись від ділових посад: ніхто, наприклад, не хотів іти в губерніяльні старости, в радники міністерства внутрішних справ, хоч усі нарікали на „неукраїнський" склад адміністрації (Тамже ст. 90). І так поступали люди, які тихцем раділи, що проголошенням гетьманства поставлено „державну справу і роботу на відповідний ґрунт" (Христюк: Матеріяли III. ст. 144). Вони тільки здалека дивлячись, критикували. Тому й слушно пише проф. Дорошенко (Тамже):

Нема нічого лекшого, як відійти на бік і критикувати, склавши руки; але в самий ґрізний час усунення від активної участи в державній роботі це злочин. Три тижні торгувались соціял-федералісти за портфелі і принципи, і щож? Дотягли до того, що до кабінету ввійшли здебільшого люди національного напрямку. Тепер кричать, що на міністерські крісла посідали „чужі" люди і що тепер буде з українізацією урядів? А хтож боронив узяти міністерства в свої руки й організувати так, як уважаєте потрібним, апарат міністерств і цілі галузі життя, підлеглі міністерству?

Отсі слова визначного українського діяча, політика і ученого повинні переконати, що коли чужинці окружили гетьмана, то в першій мірі винні тут ті „свідомі" українці, що бойкотували Гетьманську Українську Державу. І якби не це, якби тодішна українська інтелігенція була державнотворча, думала державницькими катеґоріями, а не соціялістично-утопійними і стала була до державницької творчости разом з Гетьманом, то Україна — як пише В. Липинський (Хам і Яфет ст. 4) — булаб нині наймогутнішою державою, найсильнішою нацією.

Але сталось. Тодішна революційна патольоґія нашої інтеліґенції все зруйнувала. І нині нам треба з каяттям в серці признатися до тих помилок: треба нам докладно пізнати недавнє-минуле, пізнати, чим ми грішили, щоб на будуче тих гріхів вистерігатися. Тому і спихання вини на „чужинців", а вибілювання себе не тільки є непедаґоґічне, а просто шкідливе для творчо-будуючого виховання грядучих поколінь.

Винниченко сам признається, що по проголошенню Гетьманства він розпочав акцію проти Гетьмана і доти „працював" доки не повалив Гетьманство. Як він це робив скажемо нижче, бо насамперід мусимо дещо згадати про тихих союзників Винниченка. А саме, коли Укр. Держава Гетьманська зачала кріпшати і коли укр. шкільництво і наука стали буйно розвиватись (два університети, УАН., півтора сотки ґімназій, безліч нижчих шкіл і тд.) і коли в перве опрацьовано перший буджет України, а закордонною політикою кермував проф. Д. Дорошенко, — коли була в опрацьованню земельна реформа і орґанізація армії — налякались московські круги на Україні і то так „ліві" як і „праві". Вони думали, що Гетьман буде будувати московську державу — а тут росла Укр. Держава. Тому московський чорносотенець Пуришкевич в жовтні 1918 р. на Зїзді „Союзу Земельних Власників" „*виступив з промовою проти Суверенної Української Держави, проти влади Гетьмана за єдину неподільну монархічну Росію*". (Христюк: Матеріяли III. ст. 153.) Очевидно, Пуришкевич знав, що московські офіцери приготовляють повстання проти Гетьмана Павла Скоропадського. Московський соціяліст В. Б. Станкевич (з ґрупи Керенського), котрий був в ті дні на Україні і брав участь в приготуваннях моск. повстання, (належав до „Керуючого Гуртка") пише у своїх „Воспоминаніях" про це намірене повстання таке:

...Київ був містом опозиції. Ці настрої відбивались і на політичних кругах. За безсумнівну аксіому вважалось: боротись з большевиками і зі Скоропадським. А через те, що Скоропадський був ближче, то головним чином критика била по ньому. Піддаючись загальному настроєві, група радикального офіцерства (московського) в Києві, спираючись на політичну піддержку лівих орґанізацій, рішила зробити політичний переворот в самому Києві. *Метою перевороту було повалення Скоропадського і передача влади кругам, що групувалися коло „Союза Возрожденія Росії".*

...Темні чутки про наш намір дуже хвилювали і турбували Скоропадського, про що повідомляли нас з найближчих до нього кругів; суб'єктивно ми були настільки певні в успіхові, що було намічено новий кабінет з Одинцем, *призначено день виступу* **і навіть виготовлено було проклямації для розповсюдження в день перевороту. Але в призначений для перевороту день Скоропадський оголосив сам, можливо для попередження перевороту, свою нову чергову орієнтацію, вже на Єдину Росію і тим вніс розбрід в офіцерські дружини, бо частина офіцерів визнала, що більш нічого і не треба. Ми примушені були скасувати свій виступ. Одночасно з підготовленням змови в Києві... було рішено приликати на Україну союзників (антанту)...** (Христюк: Матеріяли III. ст. 125.)

От в тім була „дуже сприятлива ситуація для московських чорносотенців" — а цю ситуацію витворили самі українці своїм повстанням проти Гетьманської Української Держави і увільнили московську офіцерню від ризиковного повстання. Бо вже час скінчити з брехнею, що маніфест Гетьмана з 14 листопада 1918 р. був причиною українського повстання. *Маніфест був наслідком повстання*, що нині є вже справою доказаною історикам і мемуаристами української революції. Пише про це бл. п. Евген Чикаленко у своїм листі, опублікованім Винниченком. (Відродження III. ст. 107—8) ось так:

...„Винниченко, орґанізувавши вкупі з есерами повстання, як безкарвий Д'Анунціо, потайки від Національного Союзу й наперекір постановам Центр. Ком. Укр. соц.-дем. партії, й саме тоді, коли заходами Нац. Союзу ми вже мали половину міністерських портфелів, намовив до цього амбітного Петлюру та несвідомого в надніпрянських справах Коновальця і *тим примусив безвольного Скоропадського кинутись в обійми росіян і заключити з ними договір на основі переяславських пактів, аби „берегти за собою гетьманство.* **В результаті замісць Української Держави в її історичних формах, ми матимем єдиную „Совдепію...".**

А Винниченко примусив Гетьмана до маніфесту, бо повстання було заздалегідь приготоване, ще в літі і з початком вересня 1918. Проф. Д. Дорошенко пише про це так (Спомин ст. 78):

...Я почув з уст С. Єфремова, що в той час (в жовтні), як Винниченко змагався з Лизогубом за окремі портфелі, плян повстання проти Гетьмана був уже готовий. Той же самий Винниченко був душею цілої акції, вів переговори з большевиками і хотів почати повстання вже в жовтні, цебто в той момент, коли кандидати Національного Союза входили в правительство. Єфремова коштувало великих зусиль умовити Винниченка пождати принаймні, поки виявиться, чи зможуть нові міністри відстояти національний курс в кабінеті, чи ні, і у всякім разі не робити повстання поки в правительстві сидять свої люди".

Це потверджує і сам Винниченко. Оповідає про свою змову (проти Української Держави) з большевиками і румунами (антантою). Тому большевики (Раковський і Мануїльський) вже в вересні знали про повстання і 7. жовтня перервали переговори з Українською Державою" (тамже ст. 28.) А два дні передтим (5. жовтня) Винниченко з Ніковським і Швецом перший раз були на авдієнції у Гетьмана в справі зміни кабінету, (тамже ст. 77.) але сам Винниченко признається, що він тільки для замилення очей брав участь в переговорах з Гетьманом у справі сформування міністрів. Ось що пише він дослівно:

...„Досить було гетьманському Правительству арештувати кілька душ, що стояли на чолі цієї справи, щоб повстання не було... Через те ні я, ні члени нашої орґанізації дома вже не ночували, а крім того в день нас охороняли озброєні револьверами українці-студенти. Крім того, в цей час я *для конспірації* **дуже активно брав участь в переговорах з німцями і гетьманом у справі сформування національно-демократичного кабінету. Майже щодня я бачився з німецьким послом, з ґен. Ґренером, час від часу бував навіть у гетьмана** *й гаряче рекомендував йому спертися на національні круги.* **Коли І. Кістяківський (тодішний міністер внутр. справ Укр. Держави). видав рішучий наказ арештувати мене й я дістав про це повідомлення майже від тих людей, що мали мене арештувати, я зараз же поїхав просто до гетьмана й запитав його, чи йому відомо про цей наказ і чи він розуміє,** *яка то може бути шкода для справи сформування національного кабінету, коли Кістяківський зробить цей нетактовний і чудний вчинок* **Гетьман (знав, чи не знав) гаряче став запевняти, що це помилка й що він зараз же дасть відповідний наказ".** (Відродження III. 92 — 93).

Конець буде.

Франц Коковський.

Священики а визвольні змагання на Лемківщині.

Засувати вичерпуюче діяльність духовенства в часі визвольних змагань нашого народу на Лемківщині в малій часописній статті — річ неможлива. Повне насвітлення цеї діяльности старатись-му подати в книжці п. н. „Визвольні змагання на Лемківщині“, що її саме викінчую. Натомісць у цій статті хочу згадати кількома словами про тих священиків, що відіграли визначну ролю в цих змаганнях, що були творцями та головними пружинами обох т. зв. Республік, тобто „Команчанської“ та „Русько-народньої лемківської“.

Зачну від республіки — „Команчанської“, бо це твір суто український без домішки „русскости“, що повстав виключно з ініціятиви наших священиків.

Творцем „Команчанської“ Республіки“, а властиво округи, що обіймала села Сяніччини та Ліщини починаючи з Вислока аж по Манів та Щербанівку з полудневою границею Загіря - Буківсько, був тодішний адміністратор Вислока *о. Панько Шпилька*. Він спираючися на свідомому тоді національно населенню громади Вислік скликав зараз по розвалі Австрії громадян обох Вислоків, пояснив зібраним тодішнє політичне положення, взиваючи населення заявитися, до якої держави хоче належати. Населення заявилося однодушно за приналежністю до української держави, що саме тоді творилася у Східній Галичині.

Під впливом о. П. Шпильки зорганізувалась у Вислоці міліція, що мала забезпечити спокій для мешканців. Дальше ухвалили зібрані наложити громадські оплати від перепусток та від тих господарів, що не могли дати міліціонерів для збереження ладу. За кілька днів були в цей сам спосіб зорганізовані й сусідні села й тоді вибрали управу округа, а окружнім комісарем став (на поручення *о. Шпильки*) *місцевий учитель Гриць Судомир*. За кілька днів пізнїше поширилася організація на дальші села, як Чистогорб, Репедь, Команчу, Туринське, Прилуки, Душатин, Щавне, Височани. У Команчі вибрали командантом місцевого селянина, підстаршину австрійської армії, *Андрія Кира*, що дуже енергічно взявся до діла.

Тимчасом о. Шпилька справи не засипляв. Наладнав звязки з українською місією та станицею в Будапешті й спричинив, що відтіль прислали до диспозиції комісаріяту в Вислоці фахових жандармів української народности, що під той час перебували в Будапешті і цими жандармами обсадив давні австрійські станиці жандармерії в Команчі, Вислоці і Щавнім.

Тому, що брак було муніції, навязав о. Шпилька зносини з Закарпаттям, вивозив туди худобу, безроги, дріб, а відтіль привозив муніцію. Дякуючи його енергійним стараниям, витревалости та невсипущій праці могла „Команчанська Республіка“ вдержатися без ніякої підмоги, спираючися тільки на власних силах від початків листопада 1918 до 22 січня 1919 р. — У цьому дні почали польські реґулярні війська наступати трьома шляхами на відтинок Вислік — Команча, а що сили наступаючих були великі, а нашій міліції бракло муніції, дня 23 січня 1919 року „Команчанська Республіка“ перестала існувати.

Зложилося щасливо так, що саме 21 січня 1919 року о. Шпилька поїхав був на Закарпаття по кріси й муніцію, тому не попався в полон, натомісць у полон попався Гриць Судомир, що був при наступі навіть ранений.

Подібну ролю, як о. Шпилька у Вислоці, відограв у Прелуках та по доохоличних селах душпастир *о. М. К.* Він зорґанізував села Прелуки, Душатин, Репедь, він до кінця існування команчанської республіки діяв, маючи довіря села. Праця його була нелегка, треба було бути не тільки адміністратором, а часами й військовим провідником. Майже певно можна сказати, що прелучани були найкраще зорґанізовані, більшість їх, навіть потім, як противник зайняв їхнє чоло, не кинула зброї, подалась на схід та держалася до кінця.

Сам о. М. К. поплатився важко за свою працю. Його арештували 23 січня, спершу мали його розстріляти, а потім відтранспортували його пішки неодітого та невзутого по снігу й морозі до Сянока, а відтіль до Домбя.

Визначне місце у визвольних змаганнях належиться *пок. о. Омеляноьі Менцінському*, парохові Мастова, що по війні згинув з рук бандитів.

Його головна заслуга в тому, що він у далекій Горличчині, пересяклій наскрізь москвофільством, на листопадових зборах у Гладишеві, станув рішуче на національному ґрунті та проти зазіхань деяких загорілих „русских“ перевів постанову, що Лемківщина хоче належати до Східно-Галицької Української Держави.

Щира згадка належиться теж тодішному парохові Ізб, покійному *о. П. Х.* З переконань був він „русский“, як більшість тодішних священиків на Лемківщині, та його переконання не затьмили в ньому чести, він не дався звести з простого шляху. Опираючися на Вільсонових точках, проголошує він „Руську Народню Републіку“ на Лемківщині, а щоб не вирішувати самому затяжного питання національного, переводить постанову, що ця Республіка буде належати до тієї самої держави, що Східня Галичина. Сам стає на чолі цеї Республіки, і ще в 1920 році на нових зборах переводить ту саму постанову вдруге. В 1919 році веде він навіть переговори з Польською Національною Радою в Новому Санчі. За свою відвагу та рішучість поплатився о. Хиляк тим, що його в 1921 році поставили перед суд присяглих, як обвинуваченого о головну зраду, за що міг бути засуджений на кару смерти. Але й це не зломило його, він до кінця свойого карного процесу, піддержував своє становище з 1918 року. Присяглі судді заперечили його вину і звільнили від кари.

Варто згадати ще й те, що в часі карного процесу пок. о. Х. поводився справді гідно, а коли прокуратор хотів використати у своїх питаннях до нього ворожнечу між українцями, а русскими, він відповів, що це наша внутрішня справа, та що ми її полагодимо між собою.

Із старих листків.

„До моїх Братей люду Галицького“.

Безслідно проминула столітня річниця першого альманаху „Зоря“, яку в 1834 р. зложив до друку кружок Шашкевича, та тодішня цензура заборонила друкувати. Та сама доля стрінула новий збірник народніх пісень, переказів та власних поезій Шашкевича під назвою „Русалка Дністрова“, друкована в Пешті на Угорщині, яка побачила денне світло у Львові щойно в 1848 році званім „Весною народів“.

Бурливий 1848 рік захопив і австрійську монархію, викликуючи більше або менше значні рухи. Революційна филя докотилася також до Галичини, де поляки зачали ладити повстання для визволення Польщі. Австрійське правительство пригадало собі галицьких українців і ріжними обіцянками заходиться коло них, щоби ослабити польський рух. Рівнож поляки старалися позискати українців, а тому, що польські пляни відбудування Польщі були їм не по нутру, лише невелика частина української інтеліґенції пішла з ними разом.

Переглядаючи „старі папери“ найшов я цікаву з цего часу відозву під поданим в горі нагоговком. З змісту відозви читачі побачать, що автором її був поляк, не польський революціонер, лише вірний австрійській династії, оден з тих, які в Австрії бачили здійснення своїх національних стремлінь.

Вступом цеї відозви є Христова наука про любов ближнього, однак цеї любови ближнього нема, бо — як пише автор відозви — **„скверниї апостоли розголошують між вами, що мають прийти поляки, а з ними ціле нещастя на вас; що будуть вас рабувати, ваші села палити, забивати і різниї скверности над вами вирабяти. Отже тим чортівская голосьба не одного з вас перестрашила і до оборони або прилагодила, або еще прилагодити хоче. Братіє! не вірте тим фалшивим апостолам фарисеям; вшак поляки є вашими братьми, на одній земли-ци з вами зроджені; вшак ви самі поляки[1]), бо тая назва поляк походить від поля, від викорчованих полінок, которого то поле і полінок є у нас більше як у інших народів і для того нас інші народи назвали поляками. Пригадайте собі 18 літ тому,** (автор має на думці повстання в 1830/31 р. — Прим. Т. Т.), ***коли по-*****ляки війну з москалями провадили, і коли нещастя таке лучилося, що поляки тую війну програли і між вами охорони шукали, то є до нашого краю вступали — пригадаймо собі тоє добре — і покажіть нам хоч одного з тих поляків, щоби вам що злого зробили! А хоть без порядку і карности по цілім нашім краю така велика маса тих поляків помежи вами ходила, чи з тих поляків зловили ви хоч одного на злім вчинку? то є: Чи з котрого з вас украв яйце, курку, або комору виломав, або яку інакшу псоту зробив? — мабуть того ніхто з вас не скаже, і о те тих поляків не посудить, отжеж їх і Господь Бог за те судити не буде, бо між вами в своїм нещастю заховалися як християни, як братіє Вашиї“.**

В слідуючім уступі оповідає автор, що „великий і любимий“ цісар Фердинанд надав всім свободу: конституцію, та про це, що пани, це є дідичі, просили цісаря[2]), щоби зніс панщину, бо ця панщина є великим тягарем для панів, бо **„на тую панщину, що панам відрабляєте і на тиї данини, що віддаєте, єсть наложений податок, званий Урбарільний і так: від кожного дня тяглого і пішого, від кожної данини гуски, курки, каплуна, яйця, мітка, осину, десятини і рогівщини, мусить пан той урбаріяльний податок платити, а окрім того податку, за ту від вас панщину, мусить пан тримати для вас мандатора, юстіціярія, ксендза, де негде і доктора, мусить будувати церков, арешт, трупарню, школу, давати поле на цвинтар, мусить понести кошта скрипції, рекрутації, курації і ріжні інакші видатки“.** Дальше просить, щоби за ті великі добродійства простили деякі зневаги панам, бо **„вірте мені, що пан, як то все поплатив, то лишилося єму тілько як то приповідка несе: „Maciek zrobił, Maciek zjadł“.**

В останнім уступі зазначує автор знова, що пани самі резиґнують з панщини і о це просять цісаря, отже, щоби кожний з вас **„для такого дідича мав честь, подяку і милость братную“**, Та щоби не слухали підшептів злих людей **„на ріжні покуси проти панів, проти уряду, бо такі волоцюги є чортами і радіби кров християнську пити“.**

В закінченні звертає автор увагу, щоби не йшли слідами мазурів „в гірних циркулах“, бо за кару **„деякі з них з голоду свої діти пожерають, другі топляться, а треті вішають; так то Бог тяжко карає, коли чоловік забуде на Єго приказаня: Милуй ближняго твого, як себе самого“.**

Подав *о. Т. Т.*

[1]) Цікаво, що в 86 році пізніше себто в 1934 р. таку саму теорію голосить Gr.-Katolik. Пор. „У. Б.“ ч. 49 з дня 23. XII. 1934 р. — [2]) З польської сторони говорять, що польські революціонери з 1848 р. справді несли укр. народові свободу, бо хотіли зломити ярмо австр. деспотизму і знести панщину, але австр. правительство їх випередило. В дійсности за знесення панщини зажадали поміщики від австрійського правительства великого викупу, який і дістали, не вважаючи на протест тодішніх українських послів-селян.

Як подобається Вам „Укр. Бескид“, то приєднайте нам хоч одного нового передплатника!

Інж. Зенон Горницький.

Грибки і гриб.

Гей грибки, грибки! Не там ті в лісі, як сі милі, дивно-симпатичні, що плавають в борщику, або в маринаті, або в іншім привабливім виді!

Гей грибки, ви грибки! Сушені, сікані, душені, смажені! А понад вами всіми ті, що приходять на Святу Вечеру! Радість життя, мрія молодих літ: вареники з грибками! Чи-ж не люблять вас і старші літа? Ага! Ще й як люблять! А, ще як по звичаю, підготовляться для вас кількома чарками...

Гей, гей!

Занесе, тоді, бувало, запахом гриба — так аж забудеш, де сидиш:

Щезає і тарілка і борщик і вареники з грибками, шумить ліс, гнеться плакуча береза, що під нею грибки засіли, примилюється зелений мох, що їх обіймає.

Аж, ось — бачиться — і ти сам... туди походжаєш. Не так то сам, як з *нею*, з наймилішою.

Шукаєш грибів, шукаєте обоє, шукаєте, шукаєте — годину, дві, пів дня, і... ніодного не найшли.

А гриби... сміються з вас, аж покладаються в моху. — Бач, кажуть, замість нас шукати, вони очі в себе весь час вліплюють. Нема то, як молодята!

* * *

На лихо в мене... погана вдача!

Ще й добре не погуляв в лісі з тамтими грибами, а вже думку з ліса до інших грибів понесло... І наймилішу десь по дорозі згубив і береза десь пропала і мох...

Ні звідси, ні звідти заліз знова в хату. Блукаю — лажу по кімнатах — аж... глянув в куток і остовпів:

Сидять там теж *гриби* — сидять зі сивими борідками, прядуть і плачуть.

Плачуть аж довкруги підлогу сльозами змочили!

Пек вам було! А, се що за лихо?

* * *

Ой, — лихо се та лихо погане.

Не знати коли і як всунулось в нашу хату. Засіло, як у себе дома і нищить нашу працю.

Не одному, з нас, ліпше смакувалиби голубці на Святу Вечеру, колиби міг сеї язви позбутись!

Як її позбутись — про се мала сказати отся коротка стаття.

Тема її не дуже то мила і до писання і до читання тому хотів її вбрати трошки то лісом, то мохом, щоби лекше читалося при Празнику.

* * *

Гриб домовий, з панська, по латині: merulius lacrimans, виступає в двох відмінах: сухий та мокрий.

Сухий розлазиться чорно червоними галузками подібними до шкіряних, шкодить менше, бо поволіше. — Про нього тут тому і говорити не будемо.

За це його „милий“ своячок плакучий, lacrimans, названий так від сього, що білі пластинки, якими розстелюється, викапують остро-вонючі краплі, неначе сльози, заслугує вповні на це, щоби ним занятися.

Є це галапас (по модньому сказатиб: бандит), який нападає головно на дерево мягке, (ялиця, смерека і т. д.), стяте і нищить його в короткім часі дуже докладно на порохно.

Чіпається теж дубини (стятої), а потрафить спорошити цегляні мури, а навіть слабий бетон.

Біда ця при тім є незвичайно вперта і прикра. Коли раз в якімсь місци появиться, розширюється при помочі дуже дрібних зародків, яких навіть вітер розносить, дуже скоро, а що цих зародків в нього незлічиме число — так остерегтись від нього в т. зв. загрибленых ребонах — дуже трудно, а ще тяжче вигубити.

Вже перед війною оцінювали деякі знавці-фахівці — шкоди, які гриб наносить, на рівні зі шкодами, які спричинюють пожежі.

Головно через це, що заки його відкриється, наробить стільки лиха, що треба, звичайно, добре потрясти кишенею, щоби його позбутися.

Найважнішим проте наказом для нас повинно бути:

Не допускати до гриба та пізнавати його приявність як найскорше.

Гриб не любить світла, свіжого повітря та сухого місця.

Треба проте, триматися слідуючого:

1) під будову: — вибирати площу суху, провівну та соняшну!

2) при будові: — уважати на добре відводнення і солідну, фахову ізоляцію проти вогкости; 3) *до будови:* уживати старшого, зрубаного в зимову пору (від грудня до лютого включно) пересушеного дерева!

Гриб любить орґанічні відпадки, отже: 4) підчас будови: дбати про чистоту під кожним оглядом, вживати насипів під підлоги з чистого та сухого піску або шутру.

Карболінеєй, тер і т. п. нищать гриб, тому: 5) треба лігарі під підлогу з усіх сторін, дошки на підлогу з підсподу, бальки на стелі на кінцях, що мають бути обмуровані, — запустити средством проти гриба.

Як пізнати гриб в кімнатах? а) коли в кімнаті, по замкненню вікон, чути задуху чи солодкавий запах, б) коли дошки при ударі, видають глухий звук, в) коли підлога під натиском заломлюється, г) коли денебудь відкриваємо білі пятна або підозрілу вогкість, треба припускати можливість гриба.

Найскорше і найчастіше повстає гриб під підлогою, бо там має всякі вигоди: брак світла, брак повітря і вогкість (скільки то води спливає під підлогу підчас миття!)

Зверха може підлога виглядати довший час зовсім здорово (світло!) — під сподом може бути зїджена грибом.

Треба зірвати в підозрілих місцях дошки. Якщо гриб дійсно є, то: 1) перше, що впадає в очі, є це, що дошка з підсподу виказує білі пятна і пластинки, 2) позатим вона характеристично попукана, зовсім так, як колиби обгоріла в огні з тою ріжницею, що з огню виходить чорна, а тут буде темна, згл. темно — бронзова, 3) з дошки висипується дрібний темнавий порошок — (зародки гриба), 4) дошка воняє погано, а сей запах загрибленої дошки пізнасть відразу кожний, хто мав з грибом до діла.

* * *

Звичайно на жаль буває так, що гриб (заки ми його відкрили) зайняв вже не одну — дві дошки, але всі дошки і лігарі в одній кімнаті, або по цілім домі. Та не лише се — зі страхом відкриваємо його в деревляних стінах, рамах дверий і т. п., а навіть (коли стіни муровані) побачимо, що він пробився крізь слабше випалену цеглу і покришив її до чиста.

В такім випадку лишається одно: розпочати негаючись боротьбу і вести її аж до цілковитого усунення гриба. Передусім треба все, що гриб зайняв, безумовно викинути і заступити новим.

Зірвати підлоги і лігарі і спалити. Вибрати весь насип і дати новий. Новий матеріял треба запустити карболінеум або т. п.

Думавби хто, що по такім ремонті*) всьо скінчиться добре. Так воно не є. Хто хоче мати певність, що гриба вдруге не побачить, в сей спосіб її не осягне.

II.

Ліпше, вже зробити так: по викиненню загриблених частий — не давати нового насипу, але вимурувати стовпці (філярки) що 1 до 2 m в рядах около 1 m від себе віддалених. На сих стовпцях покласти ізоляцію, а на ній лігарі і підлогу. Щоби при тім уможливити продув (доступ) повітря — вибивається в зовнішних мурах каналики, крізь які входить повітря з надвору під підлогу. Отвори сих каналиків забезпечується з надвору сітками, або діркованими бляхами проти мишей і т. п. непрошених гостий.

III.

Повище поданий спосіб — теж — не є ідеальний. З надвору дістається в зимі зимне повітря і остуджує підлогу, а з нею кімнату.

В однім, так забезпеченім бюрі — піч кафлева була горяча, як грань, в кімнаті тепло доходило до 12° C, а на підлозі, при стіні показував термометр: — 2°C!

Працювати в таких умовах було неможливо. Каналики замуровано.

Та і з тим вигоди не було: підлога при ходженню гуділа, як порожна бочка, а коли при нагоді направи водотягу зірвано дошку, виявилося, що гриб був знова: пропхався крізь оден з філярків і — своїм звичаєм — розлізся довкруги по лігарах та дошках.

IV.

Ввиду сього — викинути підлогу, лігарі, філярки. Насипати верству сухого шутру 30 cm грубу, а на ній зробити бетонову, 10 cm грубу плиту, на ній дати т. зв. „шліхту“ 3 cm грубу з мішанини 1:3. На сій плиті уложити карболійовані лігарі та підлогу.

Спосіб цей добрий, а лиш в тім недогідний, що відносно дорогий і не всі можуть собі на таке дозволити.

V.

По мойому — лекше лишитись при філярках, але требаби зробити так:

1) вимурувати їх з добре випаленої цегли на цементовій малті, або виконати з бетону (1:7);

2) покласти на філярках куски ізоляційної папи в трьох верствах, щоби підлога меньше гуділа;

3) спрямовати впусти каналиків до внутра помешкань, с. є. давати їх в кім-

Олександер Хотинецький.

На роздоріжжу.

„Від наглої а несподіваної смерти“... лунає пісня по церквах при акомпаніяменті гуку моторів бомбардових літаків, які кожної хвилини можуть нам принести смерть „з доставою до хати“ в роді бомб, труючих ґазів, заразних мікробів холери, чуми і інших хворіб. Марево війни кружляє над людством як степовий суп над хорим звірятком. А в кабінетах високопоставлених мужів стану, володарів держав при співучасті „тресту мозків“ — здається — викувають всевічний мир, добробут і рай на землі. Та рівночасно по великих фабриках викувають найтривкішу сталь, найвитреваліші літаки, найсильніші гармати, які нібито мають дати ґарантію якраз сего мира і раю на землі!...

Молитві о спокійне життя і добру християнську смерть противиться сам чоловік і грозить оден другому динамітом і отруєю, голодом і війною.

Життя се Божий дар, але також і ласка володарів сего світа, та потентатів фабрик оружжя, які нас хочуть змусити більше вірити в їхні гармати — чим в молитву о мир! Вони то хочуть бути режисерами нашого життя. Самі приоблікаються в чванькуваті маски правди, в костюми фальшивих самаританських чувств, а людям кажуть грати комедію життя, ґротескову траґедію похибок. А люди, слухняні актори вірно грають ролю, яку вони їм накинули. В обороні прав ди, миру і ладу на землі кують сталь, продукують гармати, літаки, бомби і заразні мікроби. Кують — свою „наглу а несподівану смерть“ — яку їм проводирі можуть ласкаво зіслати. В міжчасі моляться також до Бога о мир на землі!..

Старинна пословиця: „si vis pacem, para bellum“ (якщо хочеш мира, приготовляй війну) нічого не втратила в XX-му столітті на своїй актуальности! Здається, що в нинішнім часі етика і мораль християнська, засади любови ближнього віддали місце соціяльним умовам і кодексовим приписам. Еґоїзм і матеріяльне добро не тільки одиниць, але і держав і народів стоїть на першому місці в нинішньому життю, а переважно там, де панує і творить великий політичний ум, де одиниця і ціла громада хоче нібито ущасливити іншу одиницю чи громаду. Те пониження людського чувства, се стягнення чоловіка з висоти образоподобія Божого і підпорядкования його осудови „чистого розуму“ і матеріялізмові мусить спричинити реакцію. Не може бути двоякого рода моральности: одної для володаря з гарматами і літаками, другої для раба з молитвою о мир на устах!

Великі і безоглядні є права природи! Підставою цих прав є вічна боротьба, одного атому з другим атомом, боротьба одного життя з другим життям — о власне життя. Однак чоловік стоїть понад ті права. Він тільки тоді може вважатися за чоловіка, якщо є в силі ставити чоло цим правам природи, коли виламується з цих прав, коли є в силі станути понад вимогами цих прав. До сього ведуть його не бомби і гармати, не труючі ґази і розсівані заразки хворіб, але етика і християнська мораль, до цього веде його Боже Провидіння.

Не можна чоловікові раз ділати в імя т. зв. *рацїї стану* а раз *в імя любови ближнього*. Не вільно бути раз мікробом пожираючим слабшого від себе мікроба, а раз покликуватися на самаританські чувства сильнішого від себе мікроба. — Або засада мікробів, насильства сильнішого над слабшим або засада людськости. Якщо ми не виберемо найліпшу з цих засад, то будемо вічно блукатися в лябіринті непорозумінь, в шуканню нібито кращого співжиття поміж одиницями і народами, все одно чи при помочі бомбардових літаків, ґазів і гармат, чи при помочі „тресту мозків“, обдумуючих всевічний мир, лад і добробут на землі.

Там, де гудуть гармати не може бути етики, ні християнської моралі, не може бути шляхотного змагання до кращого життя для чоловіка. Там сильніший мікроб пожирає слабшого при помочі ґеніяльних винаходів смерти. Тут ґеніяльність спрягається з бестіяльством в людській шкірі в одну ціль: нищення слабшого від себе мікроба.

„Право пястуків“ змодернізовано і відповідно до „поступу культури XX го ст.“ гідно заступлене літаками з бомбами та ґазами, гарматами, лучами смерти та штучними пошестями. Щоби однак не впадало в очі більше на мир настроєним одиницям, приняло на себе маску фальшивого пророка XX-го ст., пророка, який нібито має нам принести мир, лад і добробут на землі. Каже нам вірити в своє самаританське післанництво лелючи нас надією зєдинення всіх народів в імя правди, етики і моралі, в імя поступу культури.

Але пощо пророки цих ідейних кличів держать за пазухою гармати, бомби і ґази? Чижби вони (ці гармати і бомби) мали бути ґарантією чи помостом ведучим до сих кличів? Пощо се блукання в лябіринті непорозумінь між народами і в непевности о власне життя? Чиж наука Христа не є достаточною дорогою до зреалізовання цих кличів? Стоїмо на роздоріжжу фальшу і правди.

Др. Евген Грицак.

Різдво в українській поезії.

Про Різдво писали українські поети відносно мало. Вже більше автори оповідань і нарисів брали собі за тему Різдво, а головним чином Святий Вечір. Торік, у різдвяному числі „Українського Бескиду“, я помістив коротку статтю п. н. „Різдво у творчості Б. Лепкого“, де старався представити, як велику ролю відграє Різдво, це традиційне родинне свято, в творах Б. Лепкого. Ця роля Різдва в Б. Лепкого виїмкова, бо в інших поетів маємо вже менше згадок про нього. Найбільше появляється про Різдво принагідних поезій у календарях, часописах та журналах у святочних різдвяних числах. Це поезії, писані здебільш на замовлення, в поспіху, не мають часто більшої літературної стійности. Це саме можемо сказати про специяльні різдвяні вірші, поміщувані в діточих журналах, в котрих рідко пишуть кращі наші поети.

Із наших давніших поетів, доби відродження, писав про Різдво *Микола Устіянович* у забутій і перестарілій тепер дидактичній поезійці „Пещена дитина“, що довший час, головно в рр. 1870 — 1890. була дуже популярна, бо її завжди поміщувано в укр. шк. читанках. Головним змістом поезійки є моралізування на тему, як велику шкоду приносить розпещування дітей, а про Різдво говориться тільки принагідно, як хлопчик-учень вибрався підчас сніговії додому на свята, аби провести Святий Вечір у родинній хаті, але по дорозі замерз і мати в 3. день свят найшла його закостенілим під придорожним хрестом. Подібний мотив подорожі на Різдво в часі хуртовини дуже відомий і часто в нас ужиманий, м. і. маємо його в поезіях Б. Лепкого та в оповіданні Данила Лепкого п. н. „Святий Вечір“.

Оригінально представляє Різдво *О. Юр. Федькович* у вірші „Святий Вечер“, що належить до циклю його славних жовнярських поезій. Поет змальовує тут загальну радість у місті, де скрізь багато світла, де панує рух і гамір, а далі для контрасту сум і гробову мовчанку касарні, де

...жовняр в світлі луни
На стовп приперся гей до труни,
Сльозове око в небо зносит
І ніби звідси о щось просит.

Поет не відкриває нам тут душі жовніра, не хоче пояснювати причин його німої розпуки, бо це вяжеться органічно з усіма іншими жовнярськими віршами Федьковича, з його ставленням до жовнярщини, з його власною тугою за рідним домом, за його любою матірю й сестрою. Зрештою почування туги й самоти в це традиційно-родинне свято, це основний мотив усіх майже свято-вечірніх і різдвяних творів, а душевні переживання укр. жовніра на Різдво, це дуже популярна, а часом і банальна тема споминів і інших творів, опертих на світовій війні й пізніших подіях (н. пр. фейлетони різдвяних чисел наших часописів).

Цікава й замітна річ, що в наддніпрянській поезії так рідко приходить Різдво з усіма його відмінами (св. вечір, коляда, традиційні звичаї і т. д.), а навіть брак різдвяних поезій у такого поета, як Л. Глібів, що перший почав писати окремі твори для дітей. Цікаве теж, що у *Шевченка* нема жадної чисто-різдвяної поезії за винятком вірша, присвяченого приятелеві Хв. Лазаревському, якому пізніші видавці дають наголовок *„На Різдво“*. В цьому вірші поет, перебуваючи на засланні, передає свої враження під Різдво, нарікаючи на самоту й нудьгу. Перебуває він у пустині, сам із своїми думками та своїм горем і одинока для того полекша, це молитися до Бога й згадувати Україну й своїх приятелів. А далі про Різдво:

Завтра рано
Заревуть дзвінниці
В Україні, завтра рано
До церкви молиться
Підуть люде.

А там, де поет (1848, Кос-Арал) „завис [illegible] холодний... Отак мені доведеться свято зустрічати“.

Як бачимо з цього, Шевченко не згадує тут про Різдво зі становища чуттєво-родинного, чи сентиметально-традиційного, тільки жаліється на брак товариства, а саме Різдво означує дуже загально. Нема тут ніяких етнографічно-побутових подробиць, як у творах галицьких поетів Підхід до Різдва досить загальний, оснований на індивідуальних переживаннях та побожному настрої, що переважав у поета головно на засланні.

Цікава різдвяна поезія *В. Самійленка* з 1889 р. п. н. *„Святий Вечір“*. Поет називає Різдво „веселим святом, найбільш укоханим в народі“, коли треба веселитися й відкинути всі клопоти й усяку злобу проти ворогів і „дати волю всім добрим бажанням“. Різдво треба стрічати

Серцем отвертим і чулости повним;
І цілий край свій любовю ми сповним
І в злих серцях та любов заіскриться
В Святий Вечір.

Різдво має людей і морально піднести (добрішими бути“), а хто не має „добрости“, хай її вчиться, бо

...в сей день народився
Той, що кохання приніс на всі люди —
В Святий Вечір.

Тому збираймось разом у родинний чи дружній гурток і веселімся, бо на Різдво не годиться сумувати:

Тільки такий недошкребок культури,
Що до народа кохання не має,
Що його звичаї всі зневажає,
Той нехай буде смутний і похмурний
В Святий Вечір.
(Україні, Львів 1906, стр. 56)

Значить, поет, називаючи Різдво святом радости й любови, святом родинно-звичаєвим, закликує земляків, аби раділи, пращали ворогам і сповнялися любовю до рідного краю й усього людства. В цій поезії маємо теж відгомін тодішніх суспільно-національних течій на Україні (народництво, гуманність, демократизм).

На спогадах „давно минулих днів дитячих“ заснована цікава поезія *В. Щурата „На Свят Вечір“*. Поет згадує Різдво своїх хлопячих років на селі, таке миле й чарівне, з усією звичаєвою обстановкою, в оточенні любих родичів, що наївному хлопчикові зясовують значіння свята народження Ісуса „щоб згоду, мир, любов на світ принести“. В закінченні поет підчеркує розчарування пізнішого життя, коли минулися хлопячі мрії й сни різдвяні, коли показалося що ці мрії не здійснилися, бо нема на світі мира, ні любови:

В могилі може все те і присниться...
А тут хочаб усі не раз до року,
А тисяч раз втішалися словами:
Христос родився! — я не йму їм віри;
Не йму їм віри, бо Різдво Христове, —
Воно було, повинно бути й буде
Різдвом просвіти, мира і любови!..

На лад народніх колядок і щедрівок написав буковинський поет *Т. Галіп* свою „Коляду“ (Струни II, 178), що в ній висловлює побажання щастя й обнови для „рідної земли́ці“.

Про різдвяні поезії інших наших поетів згадаю при нагоді.

ПРОСИМО ЗАТЯМИТИ АДРЕСУ!
2 го ц. м. п. **В. Ярошевич** відчинив **споживчий склеп** при вул. Міцкевича ч. 19. в Перемишлі.

натах, при чому сітки повинні бути гарніше виконані. Тепле повітря кімнат огріє підлогу, а відсвіжить простір під нею так само, як і зимне.

VI.

Якщо ходить о партер, то найліпшим забезпеченням проти гриба — є підпивничення. Стеля пивниць є найпевнішою охороною. Коли додати до сього перепражений при огні насип — більшої забезпеки і не потреба.

VII.

Найдешевший і найпрактичніший спосіб проти гриба є давати бетонові згл. зелізо-бетонові лігарі, замість деревяних. Коштують вони сьогодня, таксамо як деревляні. Способу виконання сих лігарів не подаю, бо вимагає він рисунків, через що друк утруднений, а по друге ся стаття вийшлаби за довга і за нудна, а тим самим за прикра до читання при Празнику. Цікавих відсилаю до місячника „Beton“ з р. 1932, де я докладно і подрібно описав сей, впрочім дуже простий спосіб.

Може ся коротка стаття зверне декому увагу на потребу розсліду від часу до часу своєї хати — може декому поможе, хоть в части, до усунення гриба. — Чи сяк, чи так зробить добре діло, а Церков наша наказує добрі діла у свята робити — тому, як сприкриться декому читати, нехай вибачить авторови, що помішав грибки з грибами, бо вони мимоволі, повязалися в його думках, нехай вибачить, а зробить теж добре діло.

*) В одній рафінерії кинувся гриб в робітничім домку. Рафінерія — не „хатувник“ простий — гроші має. Отже [illegible] всі загриблені і незагриблені [illegible] та лігарі, вивезли насип і землю з під нього на [illegible] глубоко, вишкробали всі фуґи цегол і все се обляли сірчаним квасом, новий матеріял потягнено арболінеум тричі і... по двох літах гриб явився знова.

Люба Гуменюк-Луцева.

Пустий талан.

Старий Дрозд сповнив як слід свій обовязок на цім світі. Поділив свою полонинку і ліс поміж двох синів і умер простогнавши:

— Ая, ая, йик мете дбати, таке ваше буде!!

В осени оженився Іван, а Дмитро у мясниці, і зажили кожний у своїй половині хати. Усе ішло до ладу. Оба брати ходили у ліс до роботи, приносили у суботу мішки муки домів, а у неділю сходили у село до церкви постукуючи по дорозі кованими топірцями.

Перешкод до їхнього згідливого життя не було, а як траплялись деякі, то невеликої ваги і виновницею була Параска Іваниха. Замітала свою половину сіний і кидала крадьки сміття Маруси Дмитрисі під поріг. Цеї штуки навчилась незабаром і Маруся, та й вкінці стало на цім, що сіни у хаті старого Дрозда стояли неметені й на Різдво. Така розвязка видалась обом братам одиноко можливою, бо вкінці годі було переконатись, чиє котре сміття. До остріших суперечок брати не допускали. Купували жінкам однакові хустки, годили у одного кушніра киптарі й навіть самі одягались однаково, щоб не дай Боже на цім не дійшло до яких заворушень.

* * *

Аж прийшов такий час, що Іванів поріг переступило лихо. Одного полудня закутаного осінними мряками, Параска зібрала свою одежу у бесаги[1]) одягнулась сама святочно і сіла повагом біля стола, наче у гості прийшла у чужу хату. Іван цікаво подивився на неї, повертаючи своїми косими очима на блідім, широкім обличу.

— Ти куди, Параско, справиласі?!')

Параска поправила хустину на чорнім, як вугіль, волосю і подивилась йому в очі.

— Я Йванку не хочу з тобов ґаздувати. Йду д'хаті!

— Ба, цесе йяке новеньке? Та куди підеш?!

Спаленіла і поруxалась нетерпляче

— Тебе цесе не обходить куди — йду тай фертик!

— Іван почав трохи непокоїтись:

— Ей Параско, дивна твоя бесіда. Чого маєш йти, лихо з тобов жию? Голодна ходиш, гола? А це я по коршмах хожу, до роботи тя заставєю? Ну кажи!

Параска похилила низько голову і хвильку сиділа мовчки. Відтак схопилась і підбігла до Івана.

— Кривди у тебе не маю, цесе правда... лиш ади, не хочу з тобов до смерти бути... такий-єс мені чогос студений... такий, йик сніг у Говіне. Не пилно мені на те дивити-сі. Не жду на те, йик з хати підеш... Сама не знаю, шо є?! Може ми лихо звінчені або шос иньче... не знаю!!

Стиснула безрадно плечима і почала звязувати бесаги. Іван затремтів у нутрі. Дивився на білі Паращині руки, що зручно порались біля бесагів і не міг слова промовити.

— Жди жінко, що є, то є — підемо поміж люди, відпитаємо йикогос розумного, може оттак поможе!

— На цесе ніхто не поможе!!

Крикнула рішучо, взяла бесаги на плечі й тихо вийшла з хати. Іван відчинив очі широко і сів на стільци біля печі: Миски всміхались до него яркими квітками; з усіх кутків віяв холод. З другої хати долітав до него плач Дмитрової дитини і ще до краю розжалоблювало його. У вечір почав сам поратись, подоїв корови, зварив кулешу і ляг спати на піч.

* * *

Другої днини мама перенесла свій кожух і дві сорочки з Дмитрової хати до Іванової і займила Паращине місце біля печі: Іван ходив знову у ліс і облекшував свою журу так, що кожному розказував про свою пригоду.

— Найшло мні щістє, йик цвешок у полици! Йикас бига[1]) на жінку упала, ци йике? Студений я єї, кає мені.. шо це є, люди добрі?! Бити-м її не бив, стараю, шо можу, у хаті статок є!!

Дивився косими очима журливо перед себе і задумався опустивши руки.

— ...тай шо вона тамечки буде робити? Буде у свеї мами за служницю... ех, най буде, най.. не хотіла ґаздинев бути... мудрішки учепилиси!

Удавав сердитого і гатив сокирою по гиляках, аж у гору підскакували.

* * *

Перед першою Богородицею купив шовкову хустку і попросив Семанюка:

— Иди брате д'ній, тай кажи, най лишає пусте, а йик згідна.. най таки уже з тобов прийде! — докінчив боязко спустивши очі униз.

Семанюк, вернувся сам.

— Нема нічого брате, фустки не узела.

— Ая ні?

На Іванови лице виступили червоні пятна.

— Не переказувала нічьо?

— Чому ні, переказувала, тай при свідках, кає: уже нема такого попа, аби нас другий раз звінчав!

Витяг Семанюк з тайстри хустину, поміг Іванови випити горілку, що її він прилагодив для Параски і пішов домів.

* * *

По цій невдачі Іван богато серця втратив для Параски. Куди ходив, вбивав собі в голову.

— Йик ні, то ні! Ніхто мні почерез бабу з ґазди не скине! — про це старався усіх переконати.

Докупив корову, вибудував нову стайню, доробив нові вікна у хаті. Це займало його також із цеї глубоко на дні душі захованої причини, що може Параска позавидує і... „усєко буває“!

На зовні жилось йому зовсім добре. Мама варила їсти, Маруся Дмитрова прала сорочки і чистенько замітала сіни аж попід сам поріг Іванів. Приходила з маленькою Олюнькою на руках і перебивала Іванові думки, що обсідали його як тільки сам один остався у хаті. Мама й словом не згадала про невістку. Вчинок Параски образив її і вона навіть почала недолюблювати Івана за цей стид, який довелось їй переживати.

* * *

А судьба почала підкрадатись до Івана з новою несподіванкою. По його хаті повіяло пусткою, а від людей явилось забуття, легковаження і байдужність. Олюнька Дмитрова простягала товсті рученята до баби і Дроздиха знову перенеслась з усім своїм дорібком до молодшого сина.

— Я уже не годна тобі горшки по печи тягати, тай коло жеру очі випікати, йик тобі недобре, найми служницю!

У неділю перестали навідуватись до него сусіди і Іван пересиджував вільні від роботи хвилини у брата. Горнувся до веселої балачки, гамору, лепетання малої Олюнки і отсего теплого, привітного настрою серед людей, що зійшлися провести разом неділешне пополуднє. Сідав на низькім стільці біля печі і дивився спокійно по хаті. Не запримічував сего, що ніхто не витягав його до поважної бесіди, не питав про думку, не переймався його словом.

Ось Михайло Качурек процідив крізь зуби, у яких держить довгу люльку:

— Ади, йик цесе переходит, ще дві неділі, тай уже Свят-Вечір!

А Іван тихо мирно з під печі:

— Так,так нинька Сави...

— Ая Сави! Це лиш Варвари, а не Сави!

З насмішкою у голосі, через плече кидає йому Дмитро. Ще й мама добавляє старечим хрипким голосом:

— Я стара, а памнєтаю, мама — небі-

Про любов вітчини.

І коли тебе забуду,
Єрусалиме,
Забвен буду, покинутий
Рабом на чужині;
І язик мій онімiє,
Висохне лукавий,
Як забуду помянути
Тебе, наша славо!

Т. Ш. Псалом 136-ий.

Любити свій рідний край — Вітчину це одна з найшляхотніших прикмет свідомого чоловіка. Ця любов до рідного краю і всего рідного є кожному чоловікові вже вроджена, а католицька релігія, не то, що не усуває її, а противно ще ублагороднює її і підтримує.

Всі старозавітні пророки, новозавітні Апостоли, всі святі, а передовсім Сам Ісус Христос і Мати Божа, всі вони горячо любили свій нарід і ту землю, по якій ходили.

І так з любови до рідного краю і народу пророк Єремія зістав на звалищах збуреного Єрусалиму і складаючи гарні стихи оплакував і оспівував славне минуле Єрусалиму.

Також один з братів мучеників Макавейських при смерти покликується на „закон Божий вітчини“ (II. Мак. 7. 2.).

Знов Ап. Павло пристає на осудження, коби тільки через те спасти свій нарід. (Рим. 9. 2. і 10)

Патріярх Яків і Йосиф моляться за свою вітчину. Вони бажають тут колись спочити.

Великим прикладом любови і посвяти для свого народу є старозавітній Мойсей, бо ціле своє життя посвятив для него, в надії, що побачить свій рідний край — обіцяну землю.

У наших письменників і поетів є великі і зворушаючі приклади любови до вітчини. Тарас Шевченко про це каже так:

Де в серцях
Для вітчини нема любови,
Каліки вбогі там — не люде,
Нікчемні у своїх ділах,
І слава їх порожня буде.

Велика була любов до рідного краю у наших козаків тих „лицарів незабутніх“, які весь свій труд і життя жертвували для України. А якщо в непереможвім бою дістались в турецьку неволю, тоді хоч закуті в кайдани, шукали всякої нагоди, щоб вирватись з каторги і знов дістатись на Україну, де ясні зорі, де тихі води, де край веселий, де мир хрещений. Справді у них було серце повне любови до України.

Знову в новіших часах, в часах визвольної боротьби наші герої-стрільці дали невмірущий приклад любови до України. В тій визвольній боротьбі богато їх полягло за вітчину; рідна земля приняла їх в свої обійми, заховала ту вогненну стрілецьку любов в могилу, як свідка слави, щоб молоде покоління мало звідки черпати силу до посвяти.

Таку силу, таку любов треба викресати в нас самих, в нашім народі, бо це є одинока запорука нашої долі-волі, нашого кращого завтра. **Ми повинні тимбільше затіснити між собою єдність, ми повинні викавати націон. солідарність, йти всюди одно-сердно однозгідно.** Маємо зложити своє серце, свою любов на престолі України. Вонаж тепер така нещасна — така переслідувана, а її діти переносять так страшні терпіння під кнутом большевика. Навіть помершим не дають спокою, бо могили розкопують, хрести підрізують-усувають, не дають молитися на гробах героїв наших, не дають учитися рідної мови по наших школах — нашим дітям.

Саме ця наша руїна хай буде для нас закликом до єдности і національної солідарности та до праці, щоб скріпити наші позиції. При тім одначе не сміємо забувати, що у проводі мусять бути люди чесні, етично-моральні по засадам християнської-католицької віри, ідейні і характерні. Бо тільки тоді буде з нами Бог, а з Божою поміччю поконаємо всі трудноші і ніяка сила не одоліє нас.

о. М. Т.

Б. ЛІКАР ПРАЗЬКИХ КЛІНІК
Др. М. СТАРУХ
ординує в дитячих і внутрішних недугах
в Перемишлі поб. Пілсудського 1
(в домі „Віри“)

СВЯТКУЙМО БЕЗ АЛЬКОГОЛЮ! Замість алькогольних напитків *нехай з нагоди Празника Різдва Христового на святочному столі* кожної української хати й кожного Товариства та забавового Комітету красується артистично виконана **Карта Рідної Школи звільняюча від алькогольних напитків.** Такі карти можна набути за попереднім зложенням датку (бодай 2 зол.) в Кружку або в Головній Управі Рідної Школи у Львові, вул. Словацького 14.

ГОЛОВНА УПР. РІДН. ШКОЛИ.

Радили чорну раду..

В Святковій Великій, на Лемківщині, відбувся 25. і 26. грудня 1934 р. зїзд всіх православних „місіонарів“ (себто 19-тьох православних духовників) з Лемківщини. Наради сего зїзду були в помешканню місцевого православного духовника, якого митрополит Дионізій, безпосередно перед самим зїздом, іменував мітратом (чи там по їхньому митрофорним протоєреєм) за „подвиги“ в користь православія на Лемківщині.

Що було темою дводневних нарад вище згаданих „місіонарів“ сего точно не знати. Застановлялись мабуть над новими способами поширення православія, згл. над новими способами православного „апостолування“ на Лемківщині, бо дотеперішні способи православної акції не мають від кількох літ ніяких успіхів.

Цікаві були проповіди і богослуження в Святковій на передодні вище згаданих нарад. Присутні на тім богослуженню вірні душевно дуже „збубувались“, головно співом поодиноких батюшок, де то оден витягав: Господу помолимся, другий: Господу **памолімса,** а третій: Господу памолімся; оден: векі векоф, а другий: віки віков. Оден вище, другий нижче, з чого вийшла така какофонія і такий хаос, що присутні в часовні роти з дива роззявляли і тільки переглядались з чуда-дива. тимбільше, що місцевий хор, який намагався приноровитись співом до батюшок, неміг втяти сеї штуки. — Не менше „збудувались“ православні також і проповідями, яких було кілька, а „замітніших“ було дві. Оден „місіонар“, таки з сусіднього села, зачав свою проповідь від „тристалітнього, римського іга“ (неволі) і таким самим „ігом“ сю проповідь закінчив. Вирицитував — бачите — дуже добре, немов машина, а се тому, бо через 7 літ все говорить лиш про вище згадане „іго“, а про щось іншого сказати не знає. Більше цікава була проповідь другого „місіонаря“, який в „святім гніві“ жалувався таки на сталого заушника і поплечника православія, а саме на (не смійтесь!) криницького „Лемка“. А жалувався на нього тому, бо він (себто „Лемко“), мимо того, що у всім іде стало православним на руку, відважився згадати на своїх сторінках про „якусь там для загалу лемків непотрібну, а для самих православних підступну, Апостольську Адміністрацію“.

Таку то — по словам бесідника — „прикрість“ зробив православним їх приятель „Лемко“.

От таке то маячив та таке то плів вище згаданий оратор.

По так обильній „душевной піщі“ — вірні, дуже „піднесені“ на дусі, розійшлися домів, а „місіонарі“ пошкандибали на дводневні, вище згадані, таємні наради.

Тринацята пенсія.

Фірма, в якій пан Юрій працював, вже в листопаді заповіла урядовцям, щоб не розраховували на ялинкову пенсію. Ця вістка впала на них немов грім із ясного неба. Найгіршим ударом це було для жонатих. Як про це сказати жінкам, які вже снували ріжні пляни рахуючи на додаткові гроші?

Що скаже Юрій своїй жінці? Укрити перед нею? Хиба, що йому вдасться десь в когось позичити...

Трохименко мав богато знайомих і приятелів. Дзвонить до одного, до інших заходить особисто. Все нінащо.

— Донцю! Мушу тобі сказати прикру вістку... — рішився врешті п. Юрій.

— Що сталось?

— З твоїх плянів на Різдво .. пшик...

— О Боже! Обікрали тебе??

— Ні... але в цьому році не дістанемо тринацятої пенсії...

— Ні, це неможливе! Що мені робити, що робити? — бідкалась майже плачучи.

П. Юрій затиснув зуби і не відзивався ні словечком. Не міг нічого на це порадити.

В хаті витворився неприємний настрій. Минали дні і тижні, вже тільки кільканайцять днів бракувало до Різдва, а „доробало“ — як його в гніві назвала гарна жінка — не видумав нічого нового, щоб здійснити бажання своєї жінки.

Вже тільки десять днів до свят.. п. Юрій вернув з канцелярії з невміло скриваною радістю.

— Чогож ти такий вдоволений? Немовби найшов гроші на вулиці?

— Не найшов, але весело мені сьогодні на душі.

І витягнув портфель. Жінка, широко відкривши заплакані очі, з цікавістю приглядалась чоловікові.

— Я не хотів тобі нічого говорити — заявив врешті п. Юрій — але вже від кількох місяців граю на льотерії і .. —

— ...виграв те, що поставив, — перебила йому жінка.

— Ні, не те, а 50.000!

— О Боже! — блиснули в неї очі. — А я так журилася і так довго. Чомуж ти мені того скорше не сказав...

— Адже я щойно сьогодні про те довідався.

Вона радо — йому вибачила.

ДЕНТИСТ - СТОМАТОЛЬОГ
Др. мед.
Наталія Гащукова
ординує
в год. 9—1, 3—6.
Перемишль, Францішканська 7 ч.
ПРЕЦИЗІЙНА ТЕХНІКА!

Дописи.

КРИВА, (пов. Горлиці — Лемківщина) Дня 12. XII 1934. відбувся у нас в Церкві величавый храмовий *Празник Непорочного Зачаття. П. Д. М.*, в якому взяло участь кілька тисяч осіб. Мимо сильного морозу зійшлись вірні-діти кат. церкви з кільканайцятьох сіл, щоби віддати належну честь Непорочно Зачатій та переслати перед престол Всевишнього свої молитви. Зогляду на можливість одержання повного відпусту, приступило сего дня в Кривій до святої сповіди 455 осіб. Сповідало вісьмох священиків від 9. год. рано до 3. год. по полудні. Між учасниками сего торжества замічалось велику скількість т. зв. православних і то з дуже завзятих православних сел: *Чорного Воліввця* і інших. Вони таки прийшли до кат. Святині у згаданий день, мимо того, що їхні духовники строго забороняли брати їм участь в вище згаданім, католицькім торжестві, а приказували їм удатись на сей день до своїх звичайних, щоденних занять. Тут на ніщо не здались виступи православних духовників проти вище згаданого, католицького свята, якого вони не хочуть узнати. Народ їх тут не послухав і масово пішов на Празник Неп. Зачаття Пр. Д. М. до церкви до Кривої. — Згадане село є окружене майже самими православними селами і давнішими роками православні здержувались від участи у сім Празнику. Однак послідними роками починають православні приходити до Кривої на Торжество Непор. Зачаття П. Д. М., що раз то в більшій скількости, а 22. XII. 1934. прийшло їх в дійсности вже дуже богато. Мабуть зачинає будитись та відзиватись в їх душах туга за тим, що вони в 1927 р., так нерозважно покинули. — Давби Бог, щоби вони чимскорше перемогли сю свою фальшиву амбіцію, ради якої лиш поверховно держаться православія, і чим скорше повернули до спільної, католицької сімї!

СТІБНО, пов. Перемишль, має гарного, ідейного пароха, який і в церкві і поза церквою богато працює для морального добра своїх парохіян. Поза тим, що є членом-провідником усіх культурно-освітних та економічних установ села потрафив він в тих тяжких о гріш часах здвигнути прегарну, муровану будівлю, криту бляхою. Будівля ця має призначення стати захоронкою, де молоде покоління Стібна найде певний захист перед винародовленням. А натиск в тім напрямі у Стібні великий, бо тут і двір і римо-кат. парохія і постерунок поліції і уряд почтовий та ще й чотиро-клясова школа з 6-ма силами — а ані одної для нашого обряду і народности. — Другий будинок здвигнула споживча кооператива „Добробут“. Також мурований, просторий із світлицями на склеп з магазином, канцелярію та читальню, а понадто салю виставову з вигідною сценою. Бракло управі фондів на покриття сего дому дахівкою ще перед зимою — а то через несолідність деяких довжників, що не почуваються до обовязку в час сплатити свої довги. — Кооператива „Районова Молочарня“ за нового управителя здужала набути власний дім з площею та сплатити звиж 500 зл. довгу за машини кооперативі „Добробут“ — а нині в зимових місяцях не побоюється, що треба буде застановляти працю та позичати гроший на виплати. Завдячує це також справному і солідному скарбникові п. Кузьові і солідному молочареві п. Круцанові. — Рухливий аматорський гурток та хор при читальні „Просвіта“ потрафив уладити богатий

жечка, йик вівчили.... а тобі шос не грає памнеть!

По зігнутій статі Івановій перебігають легковажні погляди, що позлітались з усіх кутків хати. Балачки не переводяться, на це й зійшлися люди. Зза стола знову гуде Качурек:

— Оце люди біда, що нема снігу! Борух купив у скарбовім півтора тисячів шугів[4]), йика біда їх відси вивізе?! — Іван підносить голову й несміливо:

— Потрошки мут люди брати на корчуги[5]) — не мут худобу мучити.

Качурек міріє його очима з гори спльовуючи собі під ноги.

— Та й мут до Великодня возити — добре угадуєш брате!

Маруся Дмитриха порається біля печі і невважливо штуркає Івана у плечі.

— Ану-ко трошки на бік, нема куди перейти!

* * *

Цего ніколи не бувало давніше. А Іван зразу не бачив цеї зміни. Станула вона йому ясно перед очима аж тоді, як Прокопюк, найближчий сусід женив сина. Молодий увійшов з дружбами у сіни. Іван сів за столом погладжуючи вуси й ждав. Чув, як скрипнули двері у Дмитровій хаті, молодий цілував Дмитра у лице, Марусю у руки й запрошував на весілля. Вкінці повиходили з хати. Іван поправив на собі киптар — ладився витати молодого. Відчинились його двері — вузко і дружба кинув через поріг просунувши голову прибрану закосиченою крисанею.

— Тай ви Йванку поверніт, абисте не забули!

Запер двері. Обида стрясла Іваном. Не довго шукав за причиною усего. Жаль а відтак злість на Параску обняла душу. У вечір закликав маму до своєї хати.

— Ото мені біда світ завязала! Ні жити, ні на смерть ждати. Кажіт мамо, що я теперечки варта?! А?

Стара Дроздиха хитнула легковажно головою.

— Та шо варта, то шо видиш! такий твій талан пустий тай уже.

— Або я цему винен? Абим мав от так у поневірці до смерти бути?!

Мама прижмурила очі блукаючи поглядом по хаті.

— Т-е, до смерти ні, може жінка борше умре — озмеш другу. Проси Бога, аби ти-сі щістя навернуло! —

* * *

Іван узяв покірно на себе удар судьби. Здоровив кожного, перший вступався з дороги, на все потакував. Не тому, що може погодився із своїм щастям. У душі потішав себе, що це лиш так, но, доки... не зміниться. Не напихався людям на очи, але як тільки знайшовся серед більшого гуртка, виловлював пильно кожне слово про Параску. Вона жила у своєї мами у далекім куті, за лісом, що стояв чорною гривою по другім боці глубокого яру і мало хто навідувався відси до Івана. А він допитувався кого лиш міг, як живеться їй, чи здорова і тремтів з нетерплячки.

Два дні перед „Свят-вечером“ Іван пробудився дуже пізно. Не було уже як і до роботи іти. Сірий ранок всміхався крізь шибки. У студеній печі гудів вихор. Іван протер очі, натяг кожушину і пішов у Дмитрову хату. Мама шила сорочку Олюнці, Маруся робила голубці біля стола. Іван сів під вікном, пригладжуючи обома руками розчіхране волосся.

— Кажіт ви мені, мамо, шо це є... снило-си мені цеї ночи, шо-м ишов дес... відай до церкви гет, чісто, файно зібраний... тілко без шепки! Кау вам, так мені з цего дивно.

Дроздиха поклала сорочку на коліна і переглянулась з Марусею.

— Що це є? Знак такий... удівцем будеш! Чоловік ходит по надвірку без шепки тогди, йик жінка умре.. ая, таке і тобі буде.

Іван витріщив очи, що блиснули іскорками радости.

— Ди--и-вітси!!... Йик ви цесе мудро...

— Абис знав, до тижне має бути сяк, або так! Памнєтаєш, Марусько.. обернулась до невістки, Петро Михайлюків прийшов був такіж за цесе питати, а за тиждень пішла спати його Гандзуля.

— Йо-о-о!! — потакнула Маруся не відриваючи очий від своєї роботи.

* * *

Іван ледви перебув свята. Короткі зимові дні тяглись, мучили його, роками ставали. Числив їх на образах; не брався ніякої роботи з нетерплячки. Семої днини під вечір приніс святочну одежу у хату і почав одягатись. Отсю сорочку, що ще Параска вишивала. Зітхнув жалібно. Відтак взяв широкий ремінь, тайстру, натяг нову шапку і тихцем вийшов з хати. Під обором найшов буковий кілок, взяв у руки і майже побіг в напрямі тісного звору.

Темна ніч ставала чорним муром перед його очима. Западався по коліна у снігу ховзався по каміню, що стирчало поміж мохом на стрімкім узгірю глубокого яру. З далека побачив світло у хаті Парасчиної мами. Звільнив ходу, а відтак тихо, обережно почав підкрадатись до вікон. З хати долітав гамір голосної бесіди.

Іванови почали привиджуватись свічки над білим Парасчиним обличєм. Сперся обома руками об стіну і приляг очима до шибок. У хаті було богато людий. Сиділи по лавицях, на постелі, на стільцях серед хати й перекидались жартами. Під самим вікном стояла Параска біля чорнявого леґіня. Сміялась голосно закинувши голову взад і розхиливши повні уста довкруги білих, рівненьких зубів.

Іванови здавалось, що замерзає; по плечах бігали мурашки, ноги тягли до землі Хтось скрипнув сінешними дверми. Іван відскочив від вікна і пустився тікати. Суха гиляка кинена чиєюсь рукою свиснула понад голову. Перескакував ворине обливаючись потом — боровся зі снігом, що лежав високими горбами навіяний вчерашнім вітром.

У лісі задержався. Притис руки до грудий і відпочивав спершись на смереку. Від мокрої сорочки йшла студінь. Посунув руками по собі; чогось бракувало. Не було широкого реміня з срібними цятками і шапки. Загубив під Парасчиними вікнами. Усі спали уже, як увійшов у свою хату.

* * *

Передягнувся напотемки і просидів до рана біля студеної печі. Ранезько зашарудів біля його дверий віник; Маруся замітала сіни. Відхилив двері і попросив тихим голосом:

— Ану-ко небого, кажи мамі най вийдут д'мині!

Дроздиха прийшла і станула біля самих дверий спершись на одвірок.

— Шо з тобов?!

— Нічьо мамо, я був учера тамечки.. хитнув головою в сторону Тісного Звора.

— Ну?! — По її обличу мигнула цікавість.

— Пусте-е! Дужа, здорова.. від сміху хата дріжит!

Про ремінь і шапку не згадував нічого. Дроздиха спалахнула гнівом.

— Шо ти каєш пусте?! Я не одному угадала.. лиш ти такий безщєсний! Кому Иванку, світ широкий, а тобі спнку гарбуз! Сиди тихонько, та й проси Бога, аби те не погубив!

Вийшла з хати грюкнувши дверима аж порохно посипалось зі стелі.

---

[1]) бесаґ,-и — мішки з вовни, у яких Гуцули носять вовну, муку — річі куплені у місті і т. д.

[2]) справидасі — вибралася, приготовилася,

[3]) бига — туга, неспокій,

[4]) шуг — сяг, 4 m³ дерева на опал — порізаного

[5]) корчуги — малі санки.

о. Др. Й. Застирець.

Про Різдвяні Свята в Мотронівці на Великій Україні 1845 р.

(На основі рукопису Ганни Барвінок-Кулішевої, перехованого у автора)

Великий наш поет, діяч і культурник Панько Куліш пішов пішки до далекого Києва шукати світла-науки. Батько не дав грошей кажучи:

— „Чиновником (урядником) будь, це корисніше!“

Мати тільки поблагословила сина на далеку дорогу деревяною іконкою. В Києві знайшов Куліш собі місце учителя, а по лекціях ходив до столяра вчитися столярства. Бажав зарабляти столяркою на хліб і на студії. Таким то молодцем загартованим до всього пізнав його Василь Білозерський. Сестрам казав Василь, що хто Куліша раз побачив, той його до віку не забуде. Молодша сестра Олександра, Леся — як її кликали, маючи 14 літ їздила зі старшою сестрою по балях, де бавило її велике зборище людей, еполети з золотими бруньками, шпори, блискучі шаблі і „підсолоджені“ слова. Інакше старша двома літами сестра. У неї була голова повна мрій і вражінь і то не на жарти. Лесі нічого не снилося, вона не хвилювалася і усе було їй байдуже, доки літом 1844 р. не заїхав до хутора Мотронівки Куліш з етнографічним дослідом. Куліш забавив тоді тільки дві години, але пробив на усіх велике, нове вражіння. В хуторах тоді таких людей не бувало.

Та надійшла кутя, Навечеріє Різдва тогож 1845 р.

„А дай но Тедоско — закликала мати Олександри до покоївки — ще один лишній прибор до куті! Принеси, Боже ще якого дорогого гостя на сю вечерю“!

Так — як кажуть люде, приваджують подорожних на велику, Святу Вечеру — на кутю! Та подорожний, а саме

програмою Шевченківський концерт на весну і з концертом тим їздив навіть до Буцова (17 клм.). Брав також участь в поході до Пікулич і у „Святі пісні" в Перемишлі. — Дня 9 го грудня уладив той-же кружок і хор свято „Просвіти" і ювілей Федьковича з промовою, деклямаціями, хорами і сценічною картиною. Всі точки випали гарно, а особливо вдатна була деклямація „Добробуту", яку виголосив Никола Стечинський. — Дня 19 го XII. повторено то свято в поблизькім Стібенци, а на 23. XII. вибралися з тою програмою до Торок (коло Медики). — В діяльности того гуртка велика заслуга диригента п. Івана Малецького, який працює з повною посвятою та безінтересовністю. — В драматичнім гуртку знов працює громадянин Дмитро Орібко з повним зрозумінням річи та належною енергією. Із старших приняг до того гуртка справник коопер. „Добробут" п. Михайло Кушнірик і радо бере участь у всіх імпрезах кружка навіть поза обсягом Стібна уряджуваних. — Та не брак у Стібні і темних сторінок. — Перша з них: це упадок кредитової кооперативи „Власна Поміч". Люди розвичили з каси гроші в кращих часах, а тепер ані руш віддати і хто зна, чи не дійде до примусової ліквідації каси. — Друга хиба: це засічення Т-ва „Сокіл". Не проявляє ніякого життя. А це дуже непотішний обяв, бо молодь ходить блудом, шукає собі всяких інших небажаних розривок, а наслідки знані... — Нема кому з'єднати їх в один гурт, виробити карність між ними та заохотити до гартовання тіла після сокільської засади: „в здоровому тілі здорова душа — де сила там воля вітає!" — Врешті треба згадати ще про одну хибу в громадянської ділянки, а іменно: про вибори до сільської ради і вибори солтиса. Виборці тутешні в 2/3 частях українці могли при кращій організації та національній карности здобути більше радних чим 10 на 10. А маючи половину радних не мали ніякої потреби іти на такий компроміс, щоб підсолтисом став українець, — бо це не є ніякий компроміс, а лиш компромітація. Та незєднана акція, особисті інтриги та амбіції довели до того, що вкінці наші радні пішли на такий компроміс, підчас коли нам належалося становище солтиса. — Сих кілька стрічок пишу в тім намірі, щоб і чужі люди тай самі стібняни прочитавши їх затямили собі, що треба на будуче робити, а чого уникати.

Петро Нетаківський.

†

Доміцеля з Юркевичів ПОДЛУСЬКА

померла дня 24-го грудня 1934 р. в 79-ім році життя в Перемишлі. Покійна походила із старого перемиського міщанського роду *Кишів-Таворських* з Підгіря (так називалося перемиське передмістя в 16 ст. повище бурси ім. св. о. Николая). Була це родина незвичайно маюча, бо її предок в 1583 р. уфундував для церкви (де сьогодні стоїть хрест напроти мужеського інститута) чашу і двоє орегарної [illegible] ського сницерського цеху. Чаша ця сьогодні находиться в тутешнім катедральнім гр. кат. храмі.

Покійна була вдовою по залізничім урядникові, який брав живу участь в суспільному житті перемиських міщан і через 25 літ був одним з трьох членів тодішньої міської ради. Покійна відзначалася незвичайною побожністю, добрим серцем для бідних і потребуючих помочі, якої ніколи й нікому не відмовляла. Відзначалась великою гостинністю не тільки для близької родини своєї, чи свого чоловіка, але також для чужих, бо провадила дім по взору давних наших богатих міщан, яких щедра гостинність була загально відома. Діти виховувала в великій побожності, а найкращим цего доказом є, що ці діти (сьогодні визначні громадяни) залишились і на далі ревними та практикуючими католиками. (Один син — радник Окр. Суду в Перемишлі є Президентом Епарх. Католицької Акції). Ось скромний доказ чеснот і значіння традиції виховування дітей в католицькій вірі та в великім привязанні до нашого обряду. Це моглоб стати прикладом для нинішних наших міщан. З цього роду вийшли: відомий вчений-географ проф. унів. Др. Ст. Рудницький і відома піяністка п. С. Дністрянська. (Крім знаних в Галичині тих родин залишила Покійна ще двох синів в Америці, один з них богатий купець в Ню Йорку). — Жива ще донині є традиція в родині Подлуських, колито Еп. Снігурський на своїх проходах посіщав хату предків Покійної і спочивав в саді під бозом радо витаний і гощений. — Покійна нераз оповідала про минулі часи, коли то не було ще такого зіпсуття. Строго виповняла релігійні практики і дбала про те, щоб і її окруження жило праведно і побожно. — В. і. П.

Замість **святочних побажань** Рідні і Знакомим, богослови гр.-кат. Дух. Семинарії в Перемишлі зложили на будову школи „Брацтва" ім. св. О. Николая" на Засянні 54 зл. 60 гр. (пядесятьчотири зл. і 60/100). — Перемишль дня 21. XII. 1934

УКТОДІ (Українське Товариство Допомоги Інвалідам) бажає в імені інвалідів У. Г. А. Веселих Свят і щасливого Нового Року усім добродіям, Членам, Жертводавцям, Прихильникам та людям доброї волі. Коли радість засяде до Вашого стола, памятайте, щоби вона завитала також під стріху українського інваліда.

Львів, січень 1935 р. — *Головна Рада.*

Що чувати в світі?

Большевики вже від якогось часу почували, що горить їм земля під ногами. З усіх усюдів їхнього „атечества" доходили вістки про якісь саботажі, замахи, заговори, а навіть збройні повстання. Ніодна держава, а може навіть всі европейські держави разом не мали стільки виступів негодовання і бунту проти сучасного режиму, як саме большевія. В большевицьких часописах проходили тільки скупі потатки про те, що в Москві засуджено 3-ох інженерів за саботажі на залізницях, в Ленінграді за те саме кількох урядовців, в Одесі щось там не виразно було з деякими моряками, в Кронштаді бунт комуністичної молоді", в Благовещенську поважне повстання деяких військових частин і тд. Майже кожного дня з якоїсь закутини большевицького „раю" або таки з самого „серця" т. зв. союзу совітських републик з Москви появлялись дрібні нотатки про ці саботажі і бунти. Щойно втікачі з того пекла оповідають, які то страхіття криються за тими дрібними нотатками: невдоволення робітничо-селянських мас у большевії з дня на день росте, — тим дасться виправдати ті безчисленні саботажі і бунти, а в слід за тим іде крівава розправа над бунтарами. А скільки з тих страхіть замовчує большевицька преса, сам Бог один знає. А скільки тисяч людей, доведених до розпуки, йде майже на певну смерть в надії, що може таки пощастить перейти кордон і втікти з того пекла. Та тільки може який десяток на тисячу щасливо перейде кордон, а вся прикордонна полоса большевії вкрита тисячами могил невідомих втікачів. — Большевицькі вожаки зрозуміли, що їхні дні почислені, бо населення доведене до краю от-от вибухне загальним повстанням і самі ж таки члени комуністичної партії виявляють щораз більше невдоволення зі Сталіна і його прихвоснів в роді Постишева. Аж врешті найшовся якийсь Ніколаєв, член комуністичної партії, що розправився револьвером з Кіровом, одним із сталінських прихвоснів, який свою політичну карієру значив кровю тисячів безвинних людей. Це вбивство, хоча до тепер ще не знати правдивого його підложжя, стало гаслом до нової різні. Суди по всіх більших містах большевії розстрілюють сотнями всіх, на кого вкаже юдина рука. Новими ріками крови червоний кат хоче застрашити населення і так показати свою *силу* та хоче відвернути увагу від банкроцтва большевиків в Україні і Росії. — Судовий процес над Ніколаєвом відбувається при зачинених дверях, навіть представників большевицької преси не пустили до судової салі. Значить — большевицьким ватажкам залежить на тому, щоб причину вбивства закрити навіть перед своїми співпартійцями. Тимчасом їхня офіційна преса подає, що видні і заслужені члени партії Зіновєв і Каменєв приготовляли переворот та хотіли знищити *большевицьке атечество.* Щоб це було більш правдоподібне, обвинувачують тих двох, що вже в часі революції в 1917 р. вони зрадили цілий плян збройного повстання Леніна Керенському. Та це обвинувачення є малоправдоподібне, бо тоді напевно Керенський бувби не панькався з Леніном і Троцьким, а скінчивби цілу большевицьку революцію одною узброєною сотнею. В кожнім разі большевики вже є на добрій дорозі до неславного кінця їхньої крівавої тиранії. Взаїмно себе винищують і хто зна, чи не сповниться предсказання, яке оповіщено в часописі „Пресс", що в 1935 р. впаде совітська влада.

В Америці щораз більше несеться відгомін мексиканських подій. Весь католицький світ в Злучених Державах рішуче домагається від американського правительства, щоб воно стануло в обороні безвинних жертв католицьких духовних в Мексику. „Чаша горя католицьких вірних в Мексику перелилась через край". Вивезено або увязнено там католицьких епископів і священиків. В їхній обороні безборовні католицькі вірні демонстраційними походами пішли на вістря багнетів мексиканських „хронічно-революційних" військ. А американський дипльомат в Мексику придивлявся тому і в своїх звітах до правительства Зед. Держав похвалював мексиканців, бо так хотів собі зєднати Каллєса, що стоїть при кермі мексиканської републики. Того вимагали „*інтереси*". В Мексику є земні богацтва, а передовсім нафта і американський дипльомат Деніл вважав своїм обовязком цю нафту дістати для американського капіталу і рішив не мішатися у „внутрішні справи Мексику". Одначе католики по цілій Америці у всіх своїх часописах якнайрішучіще запротестували проти такої „*дипльоматії*, яка за ціну матеріяльних здобутків (в тім випадку мексиканської нафти) продає сумління. У всіх майже містах Зед. Держав відбулися протестаційні віча католиків, а завершенням цеї протестаційної акції був зїзд католицького Епископату в Вашинґтоні. В тім зїзді взяло участь 78 епископів, які видали спільну відозву проти тиранії мексиканського уряду проти жахливого переслідування там Церкви і католицької релігії. Водночас у відозві між рядками осуджується дипльоматію теперішного американського представника в Мексику. В розмові делєгації католицьких чинників з президентом Рузвелтом поставлено справу ясніше, бо зажадано від президента, щоб американський дипльомат в Мексику взяв в оборону переслідуваних. Рузвелт мав поставитись до цього домагання прихильно і правдоподібно Деніла відкличе з Мексику, а пішле туди спритнішого дипльомата, який зумів оборонити американські нафтові інтереси не торгуючі сумлінням і водночас стане в обороні переслідуваної католицької Церкви. Та завдання це нелегке, а коли возьмемо під увагу, що в Зед. Державах дипльоматами є богаті люди без якогобудь дипльоматичного образовання, то сумнівне це дуже, чи ці дві справи (оборона Церкви і нафтові інтереси) дадуться поладнати успішно.

Італія в минулому році значно скріпила свою позицію в міжнародних взаєминах. Після фашистівського перевороту з дня на день приходило там до скріплення внутрі держави. Після переорґанізації цілого політичного і економічного життя Італії Мусоліні хотів вибороти для своєї батьківщини належне міжнародне становище. Забрався до цеї справи радикально так, як це робив в Італії. Через міністра закордонних справ Ґрандія хотів накинути свою волю іншим світовим державам. Та в тім випадку йому не вдалось перевести свою політику. Щоб „вийти з гонором" з тої цілої міжнародної політики мусів пожертвувати політичну карієру одного з найталановитіших своїх дипльоматів, а саме міністра Ґрандія. Ґранді уступив і престіж Італії та її диктатора до певної міри був вратований. Після тої невдачі Мусоліні міняє цілковито тактику італійської політики в міжнародних взаєминах. Бере собі взір з Анґлії, яка завжди до всіх справ міжнародної політики займає вижидаюче становище і щойно по деякім виясненні ситуації рішається *за* або *проти* якоїсь комбінації. Теж саме зробив і Мусоліні. Замкнувся в собі, прикрився таємничістю і вижидав. Водночас робить величаві покази военної сили Італії. Почав з кавалєрії. Про ревію італійської кавалєрії розписались часописи цілого світу, бо справді мало це бути величаве видовище. В якийсь час потім — не менш величавий рейд італійської морської фльоти до берегів Африки також викликав могутнє враження у світі. Та найвеличавішим показом сили був перелет численної італійської повітряної фльоти понад океаном до Америки. Тим показом Мусоліні переконав світ про военну силу і могутність Італії. Одначе й після того не бере безпосередної участи в міжнародній політиці, а далі тільки приглядається розвиткові політичних подій. Та це тільки так для замилення очей. Досі непокінчене слідство в справі Рінтелена, б. австрійського посла в Римі, який стояв на чолі націонал-соціялістичного повстання у Відні, моглоб кинути деяке світло на участь італійських чинників в австрийській спробі перевороту. А далі тайною є прикрита пасивна співинуватість італійців у марсилійськім убивстві. „*Збігом обставин*" найважніші проводирі хорватської *терористичної організації „Усташа"* опинились на території Італії. Італійське правительство відмовляє видачі терористів, бо „не набрало переконання про їхню співвину". Це все є велика позакулісова гра Італії, яка зміряє до одної цілі — щоб Італія стала могутністю першою з перших. Це почасти вдається вже Мусолініеві, а до цього може дійти тільки в міжнародній суматосі, взаїмнім ворожнечім напруженні поміж поодинокими державами. Мусоліні тоді радо на себе прибирає ролю посередника, — посередника, який хоче щось заробити на тім посередництві. В кожному разі Мусоліні під теперішну хвилю має дуже важний голос в міжнародній політиці, а навіть в деяких справах таки рішаючий. Якби там не було, чи вдасться Мусолініеві добитись до того, щоб він тряс не тільки Італією, але й Европою, чи не вдасться йому це, та вже тепер має він загальне признання як ґеніяльного орґанізатора, так теж і ґеніяльного політика.

В Німеччині в останніх днях переведено масові арештовання. В першу чергу арештовано соціялістів і комуністів, а також доволі богато провідників гітлерівської молоді. Тим провідникам закинено, як колись Ренові і іншим неморальне життя, яке викликувало загальне згіршення. Ще невідомо скільки є арештованих, але вістки, що приходять через Відень, виказують поважну кількість. Все відбувається гладко без яких будь заворушнь. — З Нового Року визначніші гітлерівські махери заговорили на сторінках преси про теперішне політичне становище Німеччини. Ітак міністер закордонних справ Найрат м. ін. заявив, що Німеччина в останнім часі значно скріпилась внутрі а в майбутньому році по відзисканні Саарщини скріпиться і на зовні та настане розквіт в закордонній політиці. Німеччина тоді навяже тісніші союзи із своїми сусідами та зможе стояти на сторожі миру. Міністер летунства Ґерінґ м. ін. сказав, що до переведення задумів *вожда* (Гітлера) потрібно незломної волі і хотіння та співпраці всього населення, а сили до цього

Панько Куліш, і справді мав надіхати з Василем Білозерським. У двері дівочої комнати чути стуки, рипління дверий, гамір. Це покоївки бігають, прячуть, ладодять, а мати по гостинній кімнаті ходить, поряється, так і не відпочине.

В тій кімнаті величезний, округлий стіл, свідок радощів і смутку і весілля трьох поколінь. (Він тим і дорогий). На нім стоять в богатих ліхтарях дві горіючі свічки. (Лямп тоді ще не було). В тім панськім будинку в їдальні був ще другий свідок тих трьох поколінь, що тут обідали, хороші речі говорили, весілля справляли, згадували тут стару українську бувальщину і радили, як ширити освіту і збагатити свою країну. Це була шафа покрита чорним лаком із шкляною посудою, що мала позолочені ушка та малюнки жіночих, невідомих лиць.

Мати і доньки щераз переходили їдальню, до замороженого вікна глядіти і слухати, чи не надіїдить Василь з Кулішем. Вогні по хатах позасвічувані, мов зірочки маячіли в чорну ніч, а там і місяць і зорі мов теж чекали на це велике свято, дорогих гостей. Аж щось заскрипіло і замаячіло на дворі. Мати і доньки кинулась і собі до вікна поглядіти.

„Мамо, мамо, їдуть!" — закликали сестри, та замість очікуваних гостей увійшов Остап, візник, і каже:

„Загрузли наші гості недалеко, припхніть пані поміч!"

„Я знаю, що це — каже пані дому. Не він, Остап, по зорях путь угадував [illegible] гостей в підсніжне багно! Дуже розумний! Високий до неба, а дурний, як треба! Шкода, що впрочім розумний наче і чесний".

Мати післала двох верхових, а панночки цим дуже занепокоїлись та згадали чомусь покійного батька, як грав під свята на гуслях і співав пісні.

Через пів години заскрипів сніг і бажані гості підіхали до рундука. Поздоровкались з панею увійшовши до кімнати і підійшли до панночок. Куліш кинув комплемент:

„Вони як рожі зацвили!"

В рукописи Ганна Барвінок читаю тут завагу: „Добре, що не було тоді лямп на стінах!" — Видко, що обі панночки Білозерські почервоніли.

Відтак сказав Куліш

„Щедрий вечір — добрий вечір!"

Мати прохала гостя до столу. Посадила його поруч себе. Ручаєм полилась чудна розмова по українськи. Старшу сестру посадила мати проти Куліша; Олесю проти Василя. Менша Олеся мала вже 15 літ і була дуже щаслива, що їй було вільно мовчати, бо є старша сестра, яка повиннаб бавити гостя. А проте і зиркала і зиркала на Куліша з під очей, хотяй робила це вельми обережно. А той Куліш? Він гарний навиду, цікавий розумом-блискавкою, розмовою розвитої людини. Розмовляв усе по українськи і кресав ту мову гостро-гарно пословицями, піснями, різними текстами із Святого Письма, а все в баввивій рамці красоти.

І така чарівнича течія знервувала „безперого" підлітка, молодшу сестру Олесю. А тут прислуга заглядає з усіх дверий з покоїв і виставляє голови, бо то *незвичайний гість*. Усі з ним по українськи, по „мужичому" говорять. Чудне те було навечеріє, пречудні колядки, бо в честь народженої любови.

По вечері сестри грали і співали. Десь по год. 10-ій стояв Куліш з Олесею при вікні. Гляділи на зорі, а Куліш потім вказав в довгу алею лип і сказав щось шепотом пару слів. Мати хотіла Олесю видати за полковника зі сусідських взаємин. Та Куліш приїздив доти до Олесі по тім Різдві, доки одного гарного літнього ранку о год. четвертій, коли ще зорі мигали, а соловії просиплялися, не зійшлися обоє на кінці липової алеї і не визнали собі любови. Куліш вирізав в корі липи Всевидюче Око і рік 1845 р. а довкруги слова: „Коль славен наш Господь в Сіоні".

Знаменне було це Різдво з 1845 р. В тім році йшла по Україні пильна орґанізаційна, освідомлююча політично і культурно-освітна праця. А душею тої праці став Куліш.

Степан Федачинський.

У свят-вечір...

Нічка — ясна, ясна. Дрібненький сніжок — пушок лиш так, отак — ш-ш-ш! — та на землю! Вирівняв її усе цілу, нема — ні долинки, ні горбочка — усе рівнина — рівнина!

А в селі — тихо, тихесенько, наче усі люде повмірали...

А в цій хаті, що он на тім горбочку — в тій маціпькій хаті — бачите — там Івась спить. Бідака! Схорований, що ненечка рідна не може його пізнати. Лежить ще десь від літа, та останніми днями — йому трохи лекше. Вже може сісти — побалакати трішечки...

Він спить. А в него — сон. Гарний — гарний.

Сниться йому — він сидить у хаті... А посередині хати висить деревце. Боже! В нього ще зроду того не було (тільки в наших дітей це бачив). А ангелики — літають на крильцях, та прикрашують зелену ялинку. Вішають – ах, що там вішають! Хиба Івась знає, що вішають? Таке золоте-золоте. А гарне — ненечко!..

Та раптом — Івась пробудився. До него підбіг якийсь хлопець. Був дуже чисто вбраний. Пізнати — панська дитина.

— Івасю! — і вхопив його за руку.

Івась протер очі.

— То ти, Андрійку?

— Я...

До постелі підбігла Івасева мати і ще якісь дві пані; — одна старша уже, а друга молода панночка.

— Синочку — погладила мати Івася. Дивись — вказала ялинку і заставлений ріжними стравами стіл. Це Андрійко зі своєю мамою і сестрою нам принесли.

А ця стара пані теж погладила по голові Івася і сказала:

— Так, це Андрійко нас упросив. Казав, що ти слабий, що в вас нема що їсти і не буде ніякого свят-вечера. І ми його послухали.

Івась вдячно глянув на свого ровесника. А його очі — вогники!.. І раптом хлопець скинув із себе подіравлене накривало, потрутив усіх, що коло него були і стрібнув — на саму середину хати!

— Івасю, таж ти хворий — скрикнули всі з переляку.

Івась випростувався на весь ріст, витягнув руки і радісним голосом кликнув

— Ні! Я уже -- здоровий.

І, завертаючись, підбіг до деревця і станув мов зачарований. Потім повів очима на розрадуваного Андрійка, на усміхнених пань і ледви чутно сказав:

— Дякую...

А сльози радости і безмежної вдячности горохом скотились у низ.

* * *

В селі було тихо. Тільки сніг колисався в повітрі, наче на крильцях. А з Івасевої хати неслось:

„Нова радість стала, яка не бувала!.."

може дати тільки національ-соціялістична етика. В тім самім змислі промовив і міністер пропаґанди Ґебельс — мовляв — армія, держава, партія і нарід творять сьогодні нероздільну цілість. Поставлення слова „армія" на першому місці мабуть не є випадкове, бо саме доходять вістки з Німеччини (також через Відень), що там змінилась трохи політика внутрі держави. Гітлер по кількох розмовах з представниками армії погодився на домагання ґенералів, щоб одиноким виразником збройної сили Німеччини була виключно армія т. зв. Reichswehr-а. Німецький вожд, як подають коментарі, погодився за порадою консерватистів, які виказали йому великі труднощі в політиці внутрішній і закордонній. Внутрі держави є труднощі з соціялістами і комуністами, які чигають на пригожу хвилю, щоб могли піднести голови і хто-зна, чи не прийшлоб знову до заворушень. А в закордонній політиці справляє Німеччині труднощі плебісцит в Саарщині, вічне недовіря Франції, вигострений ніж большевії — наготовлений до удару і т. ін. Хоча в останніх часах в німецькій пресі вже менше пишеться про Саарщину, то всежтаки дається вичути, що гітлерівці вже не є так певні своєї побіди в тому басейні, ніж це було раньше. Соціялісти докладають всіх зусиль, щоб голосовання відбулось на некористь Німеччини. Католицькі орґанізації ще не є рішені, за ким віддати свої голоси, чи за Німеччиною, чи за тимчасовою самостійністю Саарщини, поки не розвяжеться релігійне питання в гітлерівській Німеччині і її взаємини з Ватиканом. А католиків є більше, ніж соціялістів, комуністів і гітлерівців всіх разом. Тому то католики вирішать долю Саарщини. Хто-зна, чи ця сила католицьких орґанізацій в Саарщині не вплине на приспішення переговорів з духовними чинниками над вирішенням болючого питання релігійної свободи в Німеччині.

Хліборобський кутик.

Про пашу.

Коли ми вже знаємо, якої паші потребує корова, то мусимо ще вирахувати скільки тої паші корова потребує. Для того треба нам затямити, що корова потребує *двоякої паші*: на те щоб жила (дихала, лягала, ставала, витворювала потрібну для життя кількість внутрішного тепла) і ту пашу називають 1. *Життевою* — бутовою — підставовою.

Крім того вимагає корова паші на витворення якогось продукту, наприм. молока, мяса, сили то є 2. паша *продукційна*.

Кількість паші обчисляємо після живої ваги звіряти та після кількости витвореного продукту (прим. молока). При обчислюванні паші мусимо брати під увагу: 1: суху масу в паші, 2. кількість білка в тій паші та 3. кількість шкробу (шкробових вартостей) в паші.

Приміром: молочна корова потребує
а) в паші прожитковій: на кожних 100 кгр. живої ваги — 2. кгр. сухої маси в паші, 50 грамів (5 дека) білка і 500 грамів (50 дека) шкробу.
б) в паші продуктивній: на витворення одної літри молока потрібно 25—50 дека сухої маси, 50 грамів білка, 300 грамів шкробу.

Значить: колиб корова важила тільки 100 кгр. і давала лиш 1 літру молока, то вона потребувалаб: 2·50 кгр. сухої маси, 100 грамів білка в тій паші. 800 грамів (80 дека) шкробу. Якщо корова важить 3 рази більше і дає три рази більше молока, то й три разів більше буде потребувати вище поданих складників в денній пайці.

А скільки і які складники має в собі паша, то на це зладжені окремі таблиці, а також в деяких книжочках про годівлю худоби є подана (звичайно на останніх сторінках вартість ріжних паш. Хто хотівби поінтересуватись ближче про обчислення кормових пайок, то точні поучення одержить у Філії Сільського Господаря кожного вівтірка та пятниці.

При укладанні денних пайок поступаємо так, що на корм життєвий беремо *обємисті*, то є ті, які виробляємо на власному господарстві (солома, сіно, окопові трави), а на корм продуктивний беремо паші *ситні* (ґриси, макухи, зерна і п). Ситні паші найкраще подавати (корові) мішані зі собою, або з малою домішкою обємистих (січка, окопові). Мусимо альше дбати про те, щоб паша була смачна, здорова, чиста та мусимо звернути увагу на обємистість та сочистість паші. Мусимо дбати, щоб корова не перепихалась самими обемистими і сухими пашами. Треба перемішувати паші сочисті зі сухими, бо щойно тоді травлення та використання паші буде добре.

Дуже велике значіння має *перехід з одного рода паші на другий, головно з зимової паші на зелену і навпаки*. У тих часах буває у нас найбільше випадків захоріння худоби, а то загибелі. Такий перехід мусить бути повільний, постепенний. Прим. корову на зелену пашу треба призвичаювати ще поки вона в стайні. Тоді до сухої паші примішуємо трошки зеленої паші, а щойно по кількох днях виганяємо корову на зелену пашу і то тільки на одну годину рано і одну пополудні. Ніяк не можна вигнати корови відразу на цілий день на сонце і зелену пашу, як то у нас звичайно водиться.

Не треба пригадувати, що рівномірне кормлення і все в однаковий час впливає сильно на здоровля худоби, а рівночасно на використання паші, а тим самим на збільшення продукції.

Інж. М. Деревляний.

З Перемиської Землі.

Імянини Директора муж. гімназії. В четвер дня 20. грудня 1934 р., кружок батьків разом з молодю уладив для цілого заведення імянини Вп. директора Степана Шаха. (Дійсні імянини директора припадають підчас зимових ферій, тому молодь обходить їх скорше ще в час науки). Рано о год. 8 ій зібралися представники батьків, учительський збір й уся молодь, у ґімназійній каплиці, де о. кат. Голинський відправив Сл. Божу в намірені Солєнізанта. Відтак перейшли всі до читальняної салі на поранок. З дальшої програми свята заслуговують на окрему згадку три промови: батька, учня і директора. Піднеслими словами дякував солєнізантови представник батьківського кружка Вс. о. Ю. Мягкий складаючи заразом побажання від родичів. „Ми спокійні в хаті, бо знаємо, кому ми віддали наших дітей під опіку..." казав промовець, а його слів слухала молодь з великою повагою і зацікавленням. Опісля говорив представник учнів, голова міжклясової громади, уч. VIII. кл Кравс. З цеї глибоко відчутої промови віяла така сердечність молодої душі як рідко. Під кінець п. дир. Шах подякував зібраним за бажання, а звертаючись до молоді вказав їй на велику ролю ближчого і конкретного життєвого ідеалу вже на шкільній лавці та ілюстрував це питомим собі способом на прикладах визначних наших діячів Галицької Волости. Учит. збір складав желання від себе окремо в конфер. салі ґімназії. Хроніка заведення може цей день записати, як один з кращих в його історії. Бо щож може бути краще для директора і для школи, як признання і подяка з боку батьків за виховання дітей, як сердечна атмосфера приязни межи родичами і школою. *Батько.*

Всячина.

З нагоди Різдва Христового і Нового Року складаємо побажання нашим Вп. Співробітникам, Дописувачам, Передплатникам і Прихильникам Веселих Свят і всього найкращого в Новому Році. Редакція.

Коляда Рідній Школі! Негайно по святах зібрану коляду віддати з перемиського повіту найкраще просто в канцелярії Р. Ш З інших повітів пересилати до Еп. Консисторії, Адміністрації „У. Б." або просто до Управи Р. Ш. у Львові.

Розбудовуємось! Недавно подали ми в „У. Б.", що відчинив п. В. Дучинський ґалянтерійний склеп, а отсе спішимо поділитвсь з нашими читачами радісною вісткою, що в січні повстали в Перемишлі *нові три українські реміснично-торговельні станиці. П. В. ЯРОШЕВИЧ* відчинив *споживчий склеп при вул. Міцкевича ч. 19, П. Й. Оліяр масарню і склад вудженин в Ринку ч. 43. і П. ПАЙДЯК робітню взуття при вул. Міцкевича ч. 22.* Бажаємо всім трьом із щирого серця: Щасть Боже!

Вислід виборів до громадських рад. Оголошено остаточний вислід виборів до гром. рад в станиславівськім воєвідстві. Скількість громад, в яких відбулися вибори — 889, скількість мандатів — 17.669. Українці одержали 13.089, поляки 3.798, жиди 418, інші 356 мандатів.

Світові мови. З поміж 120 мов в Европі найбільше вживають: німецьку 81 міліонів людий, російську 70 міліонів, італійську 49 міл., анґлійську 47 міл. і французьку 40 міліонів.

Новина! Появилися глибокі змістом **„Науки на свята"** о. Івана Буґери, ціна 80 ґр. Купити можна у всіх українських книгарнях або в самого автора, що сам оплачує почту. Дохід призначений на будову церкви в Бовині, пов. Перемишль Адреса: *о. Іван Буґера, Милик (Milik) р. Muszyna.*

ЗНАНИЙ ЗАКЛАД ФОТОҐРАФІЧНИЙ **ЕЛЬВІРА** Перемишль, Словацького 14. Виконує знимки артистичні в ціні 6 почт. за зол. 3; — 6 до леґіт. за зол. 1·50. Артистично виконує знимки ґрупами, табло ітд.

† Ольга з Арданів Ґовда

жена о. Александра в Горуцьку, упокоїлася в Господі заосмотрена Нсв. Тайнами по довгій недузі 20. XII. 1934 р. В. Ї. П.

Читальні „Просвіти" звільнені від стемплевих оплат. Всі читальні і філії Т-ва „Просвіта" будуть звільнені на основі рішення міністерства скарбу від стемплевої оплати на всяких поданнях, вношених до влади, як нпр. на заложення читальні, філії, на аматорські вистави, фестини, повідомлення про концерти, товариські забави і т. п., як також від самих дозволів на театральні вистави.

Для науки і розваги.

З множення в останнім числі вийшли добутки, що між собою ріжняться тим, що є завжди одні і ті самі цифри, тільки попереставлювані.

369	X	37	—	13653
369	X	99	—	36531
369	X	177	—	65313
369	X	144	—	53136
369	X	85	—	31365

Чим замітні добутки ось таких чисел?

10989	X	19	—
10989	X	39	—
10989	X	26	—
10989	X	78	—
10989	X	52	—
10989	X	65	—
10989	X	69	—
10989	X	53	—
10989	X	75	—
10989	X	22	—
10989	X	38	—
10989	X	16	—

(подав Ю. Б).

Відгадка з попереднього числа.

Дядько Панько подумав, подумав і видумав. Почав від кози. Всадив її в човен і перевіз на другий беріг, вернув назад і забрав вовка та знову перевіз на другий беріг. Звідтам забрав козу назад в човен і висадив її на першому березі, а забрав капусту. Капусту залишив на другому березі разом з вовком, а сам повернувся з човном назад по козу. А врешті перевіз ще раз козу на другий беріг і пішов в дальшу путь.

ВІДГАДАЙ!

Кіт і миш. На верху височезного дерева на 60 метрів сидить миш, а на землі при дереві сидить кіт. Миш, як засне, то зсувається щодня о $1/2$ метра в низ, а що ночі видрапується о $1/6$ м. назад в гору. Кіт видрапується щодня о 1 м. в гору, а в ночі зсувається о $1/4$ м. в низ. Дерево росте так, що кожного дня є вище о $1/4$ м., а за ніч скорчиться о $1/8$ м. Коли дійде кіт до миші і як високе буде тоді дерево?

Засмійся!

Вороги алькоголю. Один сибірак приїхав з глибокого Сибіру (їхав пару тисяч кільометрів) до одного російського містечка відвідати свойого сердечного друга. Та не застав його в дома, бо друг його десь був в місті. Сибірак пішов його шукати. Почав від першої з краю коршми. Там надибав веселу компанію, випив, закусив і знову випив, а коли повернув до хати друга вже не розпізнавав лиць з перепою. Впав на постіль і заснув. Над раном прийшов друг. Дуже втішився приїздом сибірака, термосив ним, будив на всі боки і не добудився, а далі й сам звалився з ніг, бо перебрав міру на гостині й заснув. Вранці проснувся сибірак, врадів, що друг вже в дома і почав його будити. А коли всякі спроби були даремні, пішов „підкріпитись". „Кріпився" до вечера. Друг тимчасом проснувся і пішов шукати сибірака. Повторилась та сама історія, що й попереднього дня. По тижневі сибірак поїхав назад в далекий Сибір і не поговорив з своїм другом.

Приказ є приказ. Полковник: Вояки! Тому, що ви надто часто впиваєтесь, наказую, щоб кожний хто напється, негайно на другий день ставився до звіту і особисто мені про це сказав. Зрозуміли? — Вояки: Приказ, пане полковнику! — На другий день голоситься до звіту між іншими і рядовик Цюра: Па-ане полковнику, гик, го-о-лошу слухняно, що — гик — я-я був вчо-ора пяний, — Полковник: Вчора!? Адже ти сьогодні також пяний.

— Вояк: О о про-о те, прошу пана — гик — полковника замельдую слухняно — гик — аж за автра.

Помилка в сальоні. — Правда, що моя жінка прекрасно співає? — Що прошу?— Я хотів сказати — чи не звернули увагу, як прекрасно співає моя жінка. — Вибачте, пане, але я не чую ні одного словечка, мусимо почекати, аж те опудало перестане вити.

НОВИНКИ.

НАЙСКОРІШИМИ ПОЇЗДАМИ НА СВІТІ може похвалитися Італія. Недавно з фабрики в Медіолані випущено електричну машину, яка тягне цілий поїзд зі скорістю 140 км. на годину. І так в Італії їздити-муть поспішні поїзди два рази скоріше, ніж у нас експреси.

ЛЮКСУСОВИЙ ЛІТАК вибудувала голяндська фабрика в Гадзі. Це був справді „літаючий готель" — як його прозвали. Все, чого тільки душа забажала, було там, вигідні спальні, їдальні, курільні, а навіть лазничка. Тож не диво, що переїзд таким літаком коштував немалі гроші. Отсе недавно вилетів цей літак з Гаґи. Аж до Каїро лет відбувся без перешкод. Та подорозі з Каїра до Баґдаду грім вдарив в літак, літак впав на землю. Всі пасажирі і обслуга згоріли живцем.

ДОВГОЛІТНІЙ СОН. В Йоганесбурґу трапився небувалий випадок, яким зацікавилися лікарі. Перед 24-ома роками не дозволили батьки одній дівчині вийти замуж за її нареченого. Це так сильно дівчину вразило, що стратила память і попала в сон. Цей сон тревав 24 роки. Щойно перед кількома днями дівчина пробудилась і є зовсім здорова. Лікарі кажуть, що цей сон спричинила нервова недуга т. зв. гістерія.

НЕВІЛЬНО ВБИВАТИ МЕДВЕДІВ в Болгарії, бо там ці звірі вже вигибають. Міністерство народнього гоподарства настановило на непослушних строгі кари.

РОЗВІД ЧЕРЕЗ ХРАПАННЯ. Чого вже люди не розводяться... Отсе недавно в Америці один телеґрафіст з Вашинґтону зажадав розводу, а як причину подав, що не може з жінкою жити, бо вона в ночі хропе. Йому як телеґрафістові в тім хрипанні причуваються телеґрафічні знаки Норзого, він вслухується в них, відчитує якісь нісенітниці і ніяк не може заснути. (Можеб так порадити жінці телеґрафіста, щоб спала на боці).

ТАКОЖ РЕКОРД! В Канаді один 77-літній горожанин, на прізвище Кіні, отсе недавно 67-ий раз віддав свою кров на поратовання тяжко недужих. Це справді рекорд і то подвійний. Перш-за-все це є виїмковий випадок, що такий старий чоловік має ще настільки здорову кров, що навіть тяжко недужим може відступати, щоб їх оздоровити. А по друге: що орґанізм витворює в ньому стільки крови, що вже 67 разів йому спустили її.

ПОДЕШЕВІЛИ ПОЛУДНЕВІ ОВОЧІ. — Тому що міністерство торговлі знизило цло від полудневих овочів, помаранча в дрібній продажі коштує 30 ґрошів.

ЧОРНІ РЯСИ-РЕВЕРЕНДИ має право носити тільки католицьке духовенство. Так вирішив найвищий суд у Варшаві згідно з конкордатом. Вживання чорної ряси духовними інших віроісповідань або сект, має характер баламучення людей і є провиною після арт. 29 к. к.

ВЕЛИКІ МОРОЗИ НА СИБІРІ. Як повідомляють з Москви, на Сибірі настали великі морози. В Якутську термометр показує —52 ст. Цельзія, в Новосибірську —42. Ніврочку!

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС"
власник Павло ДУРБАК і Сини
ЛЬВІВ 15.

ОГОЛОШЕННЯ.

(За які Редакція не відповідає)

Веселих Свят
і щасливого НОВОГО РОКУ бажає всім своїм відборцям дирекція кооперативи
„Суспільний Промисл"

Одинокий спеціяльний склад апаратів і приладдя фотоґраф.
„ФОТО"
Перемишль, Францішканська
Лябоbecause для фотоаматорів.
— — УВАГА НА АДРЕСУ! — —

Рік основання 1896.
ФАБРИКА ПЕЧАТОК всякого роду
Ф. БІНА
Перемишль. Казимирівська 41 в подвірю.
Замовлення з провінції відворотно.
Дешево! Скоро! Солідно!

Купуйте
КАДИЛА і ЛАДАН
виробу
Й. КУРИЛКА
ЛЬВІВ, ул. на Болоня ч. 36.

ЛІКАР-ДЕНТИСТ
Яр. СТРОНСЬКА - НЕСТОРОВИЧ
спец. в недугах устної ями та зубів — бувш. — лікар універс. клініки у Варшаві і Львові —
Перемишль, вул. Собінського ч. 2
(Ринок 2, біля Маґістрату).

Всім нашим Достойним Покупцям
З НАГОДИ СВІТЛОГО РІЗДВА ХРИСТОВОГО
бажаємо
„ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ",
а всього кращого
З НОВИМ РОКОМ.
„МАНУФАКТУРА"
Е. Ф. БОРИС
ПЕРЕМИШЛЬ, РИНОК Ч. 2.

Найдешевша і найелеґантніша конфекція мужеська і дамська
ДІМ МОДИ
Е. Лєвін
Перемишль, Францішканська 26
поручає
ФУТРА, ПОДОРОЖНІ БУНДИ

ЦЕРУ треба охороняти від морозу!
Уживайте ЛЯНОЛІНОВИЙ КРЕМ виробу
Дроґерії В. Г. Мушинського Перемишль, Францішканська 2.

Светери
білля жіноче і мужеське
панчохи, скарпетки, рукавиці,
-:- краватки, ковнірці і т. д. -:-
поручає
УКРАЇНСЬКИЙ СКЛЕП
ҐАЛЯНТЕРІЯ
ВОЛ. ДУЧИНСЬКИЙ
Перемишль, Казимирівська 26.

НАСІННЯ, МИЛО, НИТКИ ПЛАХТИ НА ВОЗИ доставляє ЦЕНТРОСОЮЗ, ЛЬВІВ, вул. Зіморовича ч. 20|22

ВАЖНЕ ДЛЯ Впр. ДУХОВЕНСТВА!

ф-ма Ф. ПРОКОП і Ф. КУЛИНИЧ

ПЕРЕМИШЛЬ, Осінського 3. (побіч епископської палати)

виконує солідно на найдогіднійших умовах (зі своїх матеріялів „Бельських“) всякі священичі одяги, як також і цивільні вбрання. Футра і бунди виконуємо без проб, інші на заподану міру.

Наших посліплатників просимо негайно надіслати залеглу передплату!

УКРАЇНСЬКА МЯСАРНЯ і склад вудженин

ЙОСИФ ОЛІЯР

РИНОК 23 — (проти Маґістрату)

Дешеве, смачне, свіже і у свого!

ДРОҐЕРІЯ — АПТИЧНИЙ СКЛАД — ПЕРФУМЕРІЯ

Маґістра М, ЛЯВФЕРА

ТЕЛЄФОН 17-35 заприсяженого судового знатока ТЕЛЄФОН 17-35

Перемишль, вул. Міцкевича 2 (побіч залізничого двірця)

поручає ВСІ АРТИКУЛИ ПЕРФУМЕРІЙНІ І ДРОҐЕРІЙНІ по цінах найдешевших.

АНТІН ВАЙДА Перша краківська фабрика виробів масарських

в ПЕРЕМИШЛІ,

вул. Францішканська 2. Телєфон ч. 258.

Поручає свої масарські вироби знані від ряду літ зі своєї доброї якости.

Церковні брокати, адамашки, френдзлі борти, гафти, панама до вишивки фелонів, фан, готові фелони, фани, плащеници чаші, церковні книги, світло, кадило і т под. — поручає **„ДОСТАВА“ Львів,** Ринок 43 і Руська 20, **Перемишль,** Костюшка 5. **Тернопіль,** Руська 14.

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ

переніс ордин. у внутр і жіноч. недугах в Перемишлі на вул. Собінського 2. (Ринок 2, біля Маґістрату.)

Просвітлювання Рентґеном. Кремінна лямпа.

Богослуж. вина угорські від — 3·50 зл.

Вина Валєнція солод від — 3·50 зл. за ³/₄ літри

Т. ЦЕСЛІНЬСКИЙ в ПЕРЕМИШЛІ

заприсяжений доставець богослужебних вин.

Добірні токайські і солод вина від — 4·50 зл.

Старка на токаю від 7·60 зл. — за³/₄ літри

В нашім віддільнім оказійнім складі заосмотришся — найкраще в ріжні дешеві подарунки на ялинку. — Прийди і переконаєшся!

РУБІН НАХТ Перемишль, в. Казимирівська 12. Тел. 274.

СЛЮСАРСЬКО-МЕХАНІЧНА РОБІТНЯ **ВАСИЛЬ КУРОПАСЬ**

при вул. Баштовій (передтим БОХЕНСЬКА)

виконує окуття будинків, направляє машини рільничі і машини до шиття та ре- монтує всякі мотори бензинові і ропні по цінах приступних.

Фабрика хемічних виробів

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

У ЛЬВОВІ, вул. КОРДЕЦЬКОГО ч. 51.

Телефон 60 64. ПКО. 503-881.

поручає власні вироби найкращої якости

Пасту до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ терпентин

Пасту до взуття „ЕЛЄҐАНТ“ воскову

Пасту до підлоги „ФРАНЦУЗЬКА МАСА“

Віск комбінований до підлоги

Вазелину до шкіри

Синку до біля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт — Віск шевський. — Смолу шевську.

ВИТВІРНЯ ВСІХ МОЖЛИВИХ ПЕЧАТОК

К. БЕР

ПЕРЕМИШЛЬ Рейтана ч. 4.

Женщина в серед. віці пошукує місця до заряду дому. Львів, Жовківська 139 п. Діяковська для М.Л

Рік основання 1894.

Український Кооперативний Банк „ВІРА“

кооп. з обм. відпов. в Перемишлі, Поб. Пілсудського 11. (Власник трох камениць) Конто П. К. О. 504.904

Приймає вкладки ощадности в золотих і золотих в золоті і дає векслеві позички.

На Свята! Репрезентація БРОВАРУ **ОКОЦІМСЬКОГО** поручає знамените, безконкуренційне роди пив:

МАРТОВЕ — ЕКСПОРТОВЕ — ПОРТЕР

як також СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ **ПИВО СВЯТОІВАНСЬКЕ.**

Першорядне Заведення Фризієрське для ПАНЬ і ПАНІВ при вул. Костюшка ч. 5. (Народний Дім)

Заведення влаштоване після найновіших вимагань гігієни. Обслуга першорядних сил. ЦІНИ РЕКЛЯМОВІ. — Поручаючись ласкавим взглядам Вп. П. просимо о численні відвідини.

СКЛЕП ГОСПОД.-МОЛОЧАРСЬКИЙ

К. ЯРОШЕВИЧ

Перемишль, Дворського ч. 5.

:-: поручає: молоко, сметану, масло, сири і усі споживчі товарі. :-:

Найкращим святочним дарунком для кожної господині є відомі з добірної якости:

цикорії **„ЛУНА“**

підмінка кави **„Пражінь“**

і **„Солодова Кава ЛУНА“**

виробу кооп. фабрики

„Суспільний Промисл“

Львів XV. Церковна 2.

ПЕРШОРЯДНА РОБІТНЯ КРАВЕЦЬКА

ОДЯГІВ МУЖЕСЬКИХ

ЮЛІЯН ШПАК, Перемишль Францішканська 8./І.

Ціни конкуренційні, праця солідна Зайдіть а переконаєтесь!

„МІЩАНСЬКА КАСА“

кооп. з обмеженою порукою

в ПЕРЕМИШЛІ ул. Косцюшка ч. 3.

(власна камяниця)

приймає вкладки і дає векслеві позички на догідних услівях

УКРАЇНСЬКІ КУРЦІ

уживають тільки паперців і туток

„КАЛИНА“

з одинокої української фабрики кооперативи

„БУДУЧНІСТЬ“

в ТЕРНОПОЛІ

Всякі інші вироби, хоч з українською етикетою, не є українським виробом

ДБАЙТЕ ПРО СВОЄ ЗДОРОВЛЯ

споживайте тільки першоякісні вироби

МАСЛОСОЮЗУ

скріплюйте наш молочарський промисл, збільшуючи доставу молока до Район. Молочарень М. С.

ДБАЙТЕ ПРО СВОЄ ЗДОРОВЛЯ

Фабрична Достава Музичних Інструментів

ЙОСИФ НЕГЕР

Перемишль Смольки ч. 11 Телефон 1539

Лещета, Совги, Санки,

поручає

Головна Спортова Складниця ІВАН БОРИС — СПАДКОЄМЦІ

Перемишль, Ринок 2 тел. 1293

Хто хоче на Свята зїсти чисто вепрову ковбасу і беконову шиночку, хай спішить до склепів **СПІЛКИ ВИНАЙМУ**

: К. БАКАЛЯЖА :

в Перемишлі біля залізниці, площа Леґіонів ч. 7. і на Засянні, ул. 3 мая ч. 10, а переконаєшся, що крім смачної вудженини можна набути по казково дешевих цінах шоденно свіже вепрове мясо, товщі, консерви, як також подроби: голови, ноги і тд.

Зайди а переконаєшся!

На свята! На свята!

струцлі, торти, завиванці з маком і з масою, сирники, медівники, помадки, чеколядки, бішкопти і тісточка знані з доброти поручає ЦУКОРНЯ

Миколи Заразки

— ПЕРЕМИШЛЬ — ЗАСЯННЯ —

Солідне виконання з першорядного матеріялу по цінах найдешевших поручається фірма

ВЗУТТЯ

В. ПАЙДЯКА

Перемишль, вул. Міцкевича ч. 22.

ТІЛЬКИ 1·80 зол. Коштує великий ілюстрований інформаційний календар **КРИНИЦЯ** НА 1935 РІК. ПОРТО 30 СОТ.

Календар „КРИНИЦЯ“ є необхідний в кожній українській хаті.

Календар „КРИНИЦЯ“ обіймає своїм змістом всі найважніші питання сучасного життя.

Календар „КРИНИЦЯ“ це збір найактуальніших світлин в ріжних ділянок.

Одною з найбільше вартісних частин календаря є його правні поради, а саме основно пояснені закони та правноадміністраційні розпорядки і приписи. З нього довідаєтеся про законні вимоги купна-продажі, про справи контрактів, сплати довгів та полекші в сплатах, про законні вимоги при улаштовуванню вистав, концертів, фестинів, забав, відчитів і прилюдних зборів, про адміністраційні кари і боротьбу з ними, про суспільні обезпечення, про те, які річи є вільні від екзекуції, про законні вимоги, коли даєте дитину до науки ремесла, про вивласнення грунтів, про розємні уряди і пр. і пр. — Не сила подати подрібно докладного змісту календаря. Щоби пізнати і належно оцінити його вартість, треба його перечитати. А перечитати і набути на власність дуже легко, бо його ціна дуже низька.

Замовляти у Видавничій Спілці „Діло“, Львів, Ринок ч. 10. II. п.

Хто пришле гроші на 5 календарів, дістане додатково один календар **ДАРОМ**, хто пришле на десять календарів, дістане три даром, а хто пришле на пятнацять, дістане пять календарів **ДАРОМ** при чому Видавнича спілка „Діло“ оплатить порто кожної посилки.

На Свята!

ПИЙТЕ ПИВО ПАРОВОГО БРОВАРУ **„ВІКТОРІЯ“** Сп. Акц. в Перемишлі, котре дорівнює під взглядом знаменитого смаку і якости виробам найбільших броварів.

Бочкове пиво телефон 1757

Фляшкове пиво „ 1714

Специяльність: пиво чорне „БОК“

Видає і за редакцію відповідає Мр. Костюк Юліян. Редаґує Колеґія. Здрукарні Кнолєра і Сина в Перемишлі